

Jaarverslag 2025

Belangenbehartiging

politieke dossiers

Belangenbehartiging door de VVSG

1. VVSG: de belangenbehartiger van en voor lokale besturen

Naast de dagelijkse dienstverlening, de organisatie van studiedagen en vormingen en de productie van talrijke publicaties, is het opkomen voor de belangen van de Vlaamse lokale besturen een kernopdracht voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Dit leidt elk jaar tot vele tientallen beleidsdossiers die worden aangekaart bij ministers en hun kabinet, in het parlement, op administraties, in tal van formele en informele contacten, met brieven, door de aanwezigheid in commissies en raden, enz.

Deze nota biedt een overzicht van de zowat 110 dossiers die de VVSG behandelde in de periode januari 2025-maart 2026. Het beleidswerk van de VVSG is een belangrijke return voor het lidgeld dat de lokale besturen jaarlijks betalen.

De belangenbehartiging door de VVSG leidt niet altijd tot het verhoopte resultaat, maar in veel dossiers kon de VVSG het voorbije jaar voor de lokale besturen wel duidelijk zaken realiseren.

Enkele voorbeelden:

- De VVSG wees, samen met haar Waalse en Brusselse zusterorganisaties, de nieuwe federale regering herhaaldelijk op de enorme potentiële gevolgen voor de OCMW's van de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd. Mede daardoor trekt de federale regering hiervoor al vanaf 2026 (en niet 2027, zoals eerst was gepland) 234 miljoen euro extra uit en kwam er ook een gefaseerde uitvoering van de maatregel.
- De federale regering diende bij de Kamer een wetsontwerp in waardoor gemeenten gevrijwaard zullen worden van de gevolgen van de geplande verlaging van de personenbelasting. Daarmee gaat ze in op een vraag die de VVSG al vele jaren stelt en die ook een prominente plaats had in haar memorandum voor de verkiezingen van 2024. Elke overheid moet zelf financieel verantwoordelijk zijn voor de gevolgen van haar fiscale beleid, en mag die effecten niet doorschuiven naar een ander bestuursniveau. De aanvullende personenbelasting was voor de Vlaamse gemeenten in 2024 goed voor zowat 2,5 miljard euro of ongeveer 14% van de exploitatie-ontvangsten.
- De FOD Financiën stuurt de ramingen voor de aanvullende personenbelasting voortaan een maand vroeger naar de gemeenten.
- Bij de komende dubbelde gedeeltelijke indexesprong zullen lokale besturen de uitgespaarde loonkosten niet deels aan de Schatkist moeten doorstorten, zoals in de privésector. De VVSG kwam tussen om dit te garanderen voor alle types lokale besturen.
- De federale regering besliste bij haar aantreden om ook de komende jaren middelen te blijven uittrekken ter ondersteuning van de lokale pensioenfactuur.
- De Vlaamse regering reageerde op vraag van de VVSG snel met een decreetsaanpassing na het arrest van het Grondwettelijk Hof over MER-plichtige dossiers.
- Door het afsluiten van een sectoraal akkoord met de vakorganisaties voor de periode 2026-2031 vermijdt de VVSG dat elk bestuur apart sociale onderhandelingen moet voeren, met een mogelijk opbod tussen de besturen tot gevolg.
- Op vraag van de VVSG is het voortaan mogelijk dat minderjarige jobstudenten op zonenfeestdagen werken als redder of medewerker in een woonzorgcentrum.

2. Inhoudstafel

1.	VVSG: de belangenbehartiger van en voor lokale besturen	1
2.	Inhoudstafel	2
3.	Vlaams-federale dossiers	6
3.1.	Naar een BEVEK voor OFP Prolocus	6
3.2.	Lokale vrijwilligerskorpsen	6
3.3.	Bestemming middelen EU-emissiehandelssysteem (ETS2)	6
3.4.	Grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte	6
3.5.	Digitale veiligheid en NIS2	7
4.	Federale dossiers	8
4.1.	Veiligheid	8
4.1.1.	Verbod op vuurwerk	8
4.1.2.	Resolutie over opleiding defensie en veiligheid	8
4.1.3.	Vervanging burgemeester in zoneraad	8
4.1.4.	Lachgas	8
4.1.5.	Financiering lokale politie	9
4.1.6.	Aantrekkelijkheid van het politieberoep	9
4.1.7.	Hervorming lokale politie	9
4.1.8.	Doorbreken beroepsgeheim om misdrijven te melden	9
4.1.9.	Meerkosten hulpverleningszones	10
4.1.10.	Evaluatie gemeentelijke administratieve sancties	10
4.1.11.	Vuurwerkproblematiek in de grensstreek	10
4.1.12.	Veilige stationsomgevingen	11
4.1.13.	Nieuwe regels voor noodplanning	11
4.1.14.	Voormalige veiligheids- en samenlevingscontracten	11
4.2.	Personeel en pensioenen	11
4.2.1.	Tweede pijler voor statutairen	11
4.2.2.	Niet-afweringsbeding	11
4.2.3.	Terbeschikkingstelling personeel	12
4.2.4.	Federale steun voor lokale pensioenlasten	12
4.2.5.	Bespreking VVSG-memorandum met federale ministers	12
4.2.6.	Modernisering arbeidsrecht	12
4.2.7.	Studentenarbeid minderjarigen op zon- en feestdagen	12
4.2.8.	Verhoogde financiering opleidingsproject P600	13
4.2.9.	8 mei als wettelijke feestdag?	13
4.3.	Welzijn en sociale zaken	13
4.3.1.	Terbeschikkingstelling van bankgegevens van hulpvragers bij het OCMW	13
4.3.2.	Verlenging art. 60, §7	13
4.3.3.	Opheffing spreidingsplan Lokale Opvanginitiatieven	14
4.3.4.	Terugbetaling aanvullende bijdrage ziekenfonds	14

4.3.5.	Hervorming sociaal energietarief	14
4.3.6.	Federaal energiefonds voor OCMW's	14
4.3.7.	Federaal armoedeplan	15
4.3.8.	Beperking werkloosheidsuitkering in de tijd	15
4.3.9.	Nieuwe berekening leefloon bij samenwonenden	15
4.3.10.	Toegang tot OCMW-dienstverlening voor vreemdelingen	15
4.4.	Financiën	16
4.4.1.	Financieringsvoorwaarden gemeenten	16
4.4.2.	Tijdstip ramingen aanvullende personenbelasting	16
4.5.	Andere dossiers	16
4.5.1.	Openbaar onderzoek naar samenwerking tussen telecomoperatoren	16
4.5.2.	Openingsuren kleinhandel	16
4.5.3.	Elektronisch stemmen	16
4.5.4.	Vlottere en meer werkbare overheidsopdrachten	17
4.5.5.	Rookvrije omgeving	17
5.	Vlaamse dossiers	18
5.1.	Bestuurlijke dossiers	18
5.1.1.	Statuut lokale mandatarissen	18
5.1.2.	Deontologie en integriteit	18
5.1.3.	Lokale regie en gebiedsgerichte werking	18
5.1.4.	Evaluatie gemeenteraadsverkiezingen en installatie politieke organen	18
5.1.5.	Naar een ICT-ondersteuningsstructuur	19
5.1.6.	Artificiële intelligentie	19
5.2.	Personeel	19
5.2.1.	Onderhandelingen voor een nieuw sectoraal akkoord	19
5.2.2.	Inzet prijsverhoging van dienstencheques met één euro	19
5.2.3.	Nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor sociaal overleg	20
5.2.4.	Verplichte valorisatie van zorgverloven	20
5.2.5.	Ontslagregeling statutaire medewerkers	20
5.2.6.	Beloningstransparantie voor mannen en vrouwen	21
5.2.7.	Indexering lonen zorgpersoneel	21
5.2.8.	Agressie tegen OCMW-personeel	21
5.2.9.	Start onderhandelingen VIA7	21
5.2.10.	Sociaal akkoord onthaalouders-werknemers	22
5.3.	Zorg en gezondheid	22
5.3.1.	Protest tegen besparingen in de gezins- en ouderenzorg	22
5.3.2.	Nieuw financieringsmodel gezinszorg	22
5.3.3.	Geïntegreerd zorg op het bovenlokale niveau	22
5.3.4.	Flexibilisering personeelsvoorwaarden in woonzorgcentra	22
5.3.5.	Gezonde voeding op school	23
5.4.	Welzijn, werk, integratie en inburgering	23
5.4.1.	Bevestiging lokale regierol integratie zonder structurele financiering	23

5.4.2.	Kansen en uitdagingen bij samenwerking rond inburgering	23
5.4.3.	Beheersovereenkomst VDAB	24
5.4.4.	Samenlevingsjobs	24
5.4.5.	Indicering: het twee-ogenprincipe voor de OCMW's	25
5.4.6.	Rechtstreekse inzet van bestaande maatregelen door OCMW's	25
5.4.7.	Herpositionering Geïntegreerd Breed Onthaal	25
5.4.8.	Belanghebbendenoverleg over energiearmoedeplan	25
5.4.9.	Afschaffing korting voor energiezuinige huishoudapparaten	26
5.5.	Kinderopvang	26
5.5.1.	Toekomstwerk kinderopvang	26
5.5.2.	Investeringsubsidie voor infrastructuur	26
5.5.3.	Toekomst van samenwerkende onthaalouders	26
5.5.4.	Verdere uitrol buitenschoolse kinderopvang en activiteiten	27
5.6.	Omgeving	27
5.6.1.	Vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling	27
5.6.2.	Beleidsvoorstellen over water, openbare werken en klimaat	27
5.6.3.	Toekomst Lokaal Energie- en Klimaatpact	27
5.6.4.	Visie op collectieve renovatie	28
5.6.5.	Aanbevelingen voor duurzame wijkrenovaties	28
5.6.6.	Wonen in zorgunits	28
5.6.7.	Aanpassing GIPOD-decreet	28
5.6.8.	Charter Agoria over glasvezel	29
5.6.9.	Openbare verlichting langs gewestwegen	29
5.6.10.	Vlaamse ondersteuning voor rioolprojecten 2026-2030	29
5.6.11.	Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	29
5.6.12.	Screeningsplicht bij vergunningen voor gemeentelijke aanvragen	30
5.6.13.	Welke handelingen zijn vergunningsplichtig?	30
5.6.14.	Meer rechtszekerheid bij omgevingsvergunningverlening	30
5.6.15.	Natuurherstelvordering	31
5.6.16.	Afbouw verbrandingscapaciteit	31
5.6.17.	Koolstofafvang bij afvalverbranding	32
5.7.	Wonen	32
5.7.1.	Renovatieadvies via een adviserend conformiteitsonderzoek	32
5.7.2.	Financiering sociaal wonen	32
5.7.3.	Actieplan dak- en thuisloosheid	33
5.7.4.	Principes voor het 'bindend sociaal objectief'	33
5.8.	Economie	33
5.8.1.	Bezorgdheden over logiesdecreet	33
5.8.2.	Actieplan Ruimte voor bedrijvigheid	34
5.8.3.	Winkelshift – hervorming detailhandelsbeleid	34
5.9.	Cultuur en vrije tijd	34
5.9.1.	Visienota's Kunst en Erfgoed	34

5.9.2.	Evaluatie UITPAS.....	35
5.10.	Andere dossiers.....	35
5.10.1.	Financiële ondersteuning bij fusies.....	35
5.10.2.	Inwerkingtreding decreet integriteitsbeoordeling	35
5.10.3.	Staatssteun.....	35
6.	Internationale dossiers.....	37
6.1.	Oorlog in Gaza	37
6.2.	Producentenverantwoordelijkheid voor textiel	37
6.3.	Europese meerjarenbegroting 2028-2034.....	37
6.4.	Nieuwe EU-richtlijnen overheidsopdrachten.....	37

3. Vlaams-federale dossiers

3.1. Naar een BEVEK voor OFP Prolocus

OFP Prolocus, het pensioenfonds dat de tweede pensioenpijler organiseert voor zowat 90% van de Vlaamse lokale besturen, onderzoekt de oprichting van een Institutionele BEVEK naar Belgisch recht om er de beleggingen in onder te brengen. Dat moet het beheer goedkoper en flexibeler maken en kan ook andere institutionele beleggers aantrekken. De VVSG stemde principieel in met deze stap, op voorwaarde dat OFP Prolocus over de BEVEK de volledige zeggenschap heeft, de beleggingen in functie blijven staan van de financiering van de aanvullende pensioenen van de contractanten van de lokale besturen, de kosten niet stijgen en het geheel na uiterlijk drie jaar wordt geëvalueerd.

3.2. Lokale vrijwilligerskorpsen

Sinds vorige legislatuur zet de Vlaamse regering in op de uitbouw van vrijwilligerskorpsen als ondersteuning tijdens noodsituaties. Daarnaast moedigt de federale overheid gemeenten aan om vrijwilligers in te zetten als aanvulling op professionele hulpdiensten, bijvoorbeeld bij overstromingen. Er bestaat vandaag geen wettelijke verplichting voor de oprichting van een vrijwilligerskorps door een gemeente, maar er is ook geen duidelijke bevoegde overheid die de organisatie opneemt. De VVSG vroeg dan ook naar meer coördinatie en afstemming tussen de verschillende initiatieven zodat er een eenduidig bruikbaar systeem ontstaat voor de gemeenten.

3.3. Bestemming middelen EU-emissiehandelssysteem (ETS2)

Vanaf 2028 treedt het nieuwe Europese emissiehandelssysteem voor gebouwen en transport (ETS2) in werking. Dit zal leiden tot hogere energie- en brandstofprijzen. Ook lokale besturen zullen hierdoor geconfronteerd worden met extra kosten, onder meer voor de verwarming van hun gebouwen en het brandstofverbruik van hun voertuigen. Omdat het grootste deel van de ETS2-inkomsten naar de lidstaten terugvloeit, pleitte de VVSG ervoor dat ook lokale besturen een deel daarvan zouden terugkrijgen, zonder dat dit gepaard gaat met veel extra administratieve verplichtingen. Zo kunnen zij extra middelen inzetten voor lokale klimaatmaatregelen. Ondanks enkele decretale wijzigingen en de opstart van de rapportering voor ETS2-plichtigen, bestaat er nog geen duidelijkheid over de verdeling van de middelen tussen de gewesten, noch over de aanwending ervan.

3.4. Grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte

De VVSG liep een uitgebreid traject met de gemeenten over grensoverschrijdend gedrag in de (semi-)publieke ruimte. Dat leidde tot een reeks aanbevelingen voor de Vlaamse en de federale overheid. Vandaag zijn maar weinig lokale besturen hier zelf mee bezig, vooral door een gebrek aan draagvlak, capaciteit en expertise. De VVSG hield dan ook een pleidooi voor meer steun door de centrale overheden aan de gemeenten, zeker nu in september 2025 de middelen voor het Vlaamse Plan Samenleven wegvielen. Meer specifiek is er steun van de Vlaamse overheid nodig bij de gegevensverzameling en -verwerking over grensoverschrijdend gedrag, een gecoördineerd actieplan dat inzet op preventie, participatie en vervolging, gerichte sensibiliseringscampagnes afgestemd op lokale besturen, het aanbieden van goede praktijken en werkbare instrumenten en de integratie van deze problematiek over de verschillende beleidsdomeinen.

De federale overheid kan helpen door het wettelijk mogelijk te maken dat sfeerbeheerders en infocoaches optreden op evenementen en op het openbaar domein. Verder is een modernisering van de dertig jaar oude Strategische Veiligheids- en Preventieplannen noodzakelijk en krijgen meldingen van grensoverschrijdend gedrag bij de politie het best een aparte codering om ze beter te kunnen identificeren. De gemeenten vragen ook een sterk juridisch kader voor openbare orde en seksuele intimidatie (incl. de seksismewet) en onderzoek naar de inzet van aanvullende lokale instrumenten (bv. gemeentelijke administratieve sancties) om daders effectiever te vervolgen.

3.5. Digitale veiligheid en NIS2

In oktober 2024 trad NIS2, de Europese regelgeving over netwerk- en informatieveiligheid in werking. Vanaf maart 2025 moesten lokale besturen zich registreren. De VVSG overlegde meermaals met het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) en vroeg aandacht voor de unieke positie van lokale besturen, meer duidelijkheid en soepelere regels waar nodig. Daardoor organiseerde het CCB extra informatiesessies en gaf het bijkomende informatie op de website. De VVSG sprak hierover ook geregeld met het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) en vroeg om lokale besturen zo goed mogelijk te ondersteunen en een duidelijke strategie uit te werken om hun digitale veiligheid te versterken. Daarnaast nam de VVSG deel aan verschillende stuurgroepen van het Vlaamse Cyber Response Team en aan het stakeholdersoverleg Digitale Veiligheid van Digitaal Vlaanderen, met ook daar de vraag naar extra steun voor lokale besturen en feedback op de lopende initiatieven, zodat nieuwe acties beter aansluiten bij de lokale noden. De VVSG waarschuwde ook voor een te grote focus op het naleven van regels en te weinig op de voortgang op het terrein.

4. Federale dossiers

4.1. Veiligheid

4.1.1. Verbod op vuurwerk

De VVSG en Netwerk Brandweer formuleerden een positief advies bij een wetsvoorstel voor een volledig verbod op de verkoop, het bezit en het vervoer van zowat alle consumentenvuurwerk. De zwaarste vuurwerkvormen zouden alleen nog door professionele pyrotechnici mogen worden gebruikt. Dit wetsvoorstel zet een belangrijke stap in een drastische beperking van het particuliere vuurwerkgebruik. Toch blijven diverse uitdagingen onopgelost. Zo dreigen online verkoopkanalen, illegale importstromen en een mogelijk waterbedeffect naar de buurlanden de handhaving te ondermijnen. Een verbod volstaat niet om de problematiek structureel aan te pakken. Meer preventie is noodzakelijk, met o.m. sensibiliseringscampagnes over het respect voor hulpverleners (cf. het groeiende fenomeen waarbij vuurwerk doelbewust tegen brandweer, politie en ambulanciers worden ingezet). De VVSG en Netwerk Brandweer vragen daarom dat de federale overheid dit ruimere kader mee uitwerkt, zodat lokale besturen over instrumenten beschikken om veiligheid, leefbaarheid en openbare orde te waarborgen.

4.1.2. Resolutie over opleiding defensie en veiligheid

De VVSG en Netwerk Brandweer gaven een negatief advies over een ontwerp-resolutie die in de Kamer was ingediend over de opleidingen defensie en veiligheid. De indieners willen deze opleidingen structureel versterken, maar kiezen ervoor om de onderdelen brandweer en civiele veiligheid extra te laten financieren via de hulpverleningszones. De VVSG en Netwerk Brandweer verzetten zich hiertegen, vooral omwille van de vandaag al beperkte opleidingsbudgetten. Daarnaast is er de vaststelling dat er vanuit deze opleidingen amper mensen doorstromen naar de brandweer. Verder gaf de VVSG de suggestie mee om in dit soort opleidingen ook integrale veiligheid en noodplanning op te nemen en ze op langere termijn te integreren in het reguliere onderwijsaanbod.

4.1.3. Vervanging burgemeester in zoneraad

De VVSG gaven een negatief advies over een wetsvoorstel waardoor de burgemeester zich voor de zoneraad van de hulpverleningszone zou kunnen laten vervangen door een lid van het college, ook als die op dat moment geen plaatsvervangend burgemeester is. Een dergelijke permanente vervanging van de burgemeester dreigt te leiden tot een devaluatie van de zoneraad.

4.1.4. Lachgas

De VVSG stuurde een brief naar eerste minister De Wever en de federale ministers Quintin, Verlinden en Vandenbroucke over de lachgasproblematiek. In 2024 werd het oneigenlijke gebruik van lachgas al verboden, maar sindsdien is het probleem voor de Vlaamse gemeenten en de afvalintercommunales alleen maar toegenomen. Er zijn steeds meer incidenten met ontploffingen van lachgaspatronen in verbrandingsinstallaties, met naast het veiligheidsrisico ook altijd de kosten van het stilleggen van de oven en mogelijke noodzakelijke herstellingen. De VVSG drong dan ook aan op een intensievere handhaving en controle op illegale verkoopkanalen en online aanbieders, duidelijker en afdwingbare regels voor verkoop en distributie, een versterkte controle en handhaving op het oneigenlijke gebruik van lachgas, de opname van lachgas in het nationale preventie- en sensibiliseringsbeleid en meer ondersteuning voor preventieve maatregelen bij afvalverwerkers. Ondertussen ligt een

Europees verkoopverbod van grote lachgasflessen aan particulieren vanaf januari 2027 op tafel.

4.1.5. Financiering lokale politie

Naar aanleiding van de federale plannen voor een herziening van de financiering van de lokale politie, formuleerde de VVSG bij de minister van Binnenlandse Zaken een aantal bezorgdheden. Ze wil in eerste instantie grondig geïnformeerd worden over het voorbereidende onderzoek dat de ULB en Ideaconsult hierover voeren. Pas daarna is een formeel standpunt mogelijk, nadat de VVSG ook de kans en de tijd heeft gehad om de gemeenten en politiezones uitgebreid te consulteren. Een pure adviesvraag hierover aan de Raad van Burgemeesters is voor de VVSG onvoldoende.

4.1.6. Aantrekkelijkheid van het politieberoep

Naar aanleiding van een conclaaf over de aantrekkelijkheid van het politieberoep, kreeg de VVSG de vraag van minister van Binnenlandse Zaken Quintin om mogelijke maatregelen te bespreken. De VVSG gaf aan dat er bij de lokale besturen geen geld is om de uitgaven van de tweede fase van een sectoraal akkoord voor de politie te dragen. Als de federale overheid hiermee toch wil doorgaan, dan moet ze alle extra uitgaven voor de politiezones zelf ten laste nemen.

4.1.7. Hervorming lokale politie

De VVSG formuleerde een standpunt over een voorontwerp van wet met grondige wijzigingen voor de lokale politie. Naar aanleiding van de geplande fusie van de Brusselse politiezones, zouden ook tal van andere aanpassingen worden doorgevoerd, zoals een schrapping van de politieraden. Er zouden ook voor alle zones financiële stimulansen komen bij een vrijwillige fusie, al vroeg de VVSG zich af of de bedragen die hiervoor zouden worden uitgetrokken voldoende betekenisvol kunnen zijn. Voortaan zou er ook ten minste één wijkagent per 2000 inwoners moeten zijn, wat een aanzienlijke impact kan hebben op de gemeentelijke dotaties. Ter vervanging van de afgeschafte politieraad zou de informatie richting de gemeenteraden wel worden verhoogd, al rijst de vraag of het zoneperspectief niet verloren dreigt te gaan. Daarnaast kan de herhaalde rapportering leiden tot administratieve overlast. Het ontwerp wil opeenvolgende mandaten van de korpschef beperken tot twee, al blijft het onduidelijk of die twee periodes voldoende zijn voor het uitwerken en realiseren van een langetermijnvisie. Bovendien kon de VVSG zich niet vinden in het afschaffen van de vroegtijdige evaluatie van de korpschef. Over het financiële beheer herhaalde de VVSG haar eerdere voorstellen om het gemeentelijke boekhoudsysteem (in Vlaanderen dus de BBC) aan de zones op te leggen. Tot slot vroeg de VVSG aandacht voor de gevolgen van de hertekening van het politielandschap op andere gebiedsomschrijvingen en van de afschaffing van de politieraad in een eengemeentezone op de werklast van het college. Het wetsontwerp dat de federale regering uiteindelijk indiende in de Kamer, hield deels rekening met de VVSG-vragen en suggesties. Op andere punten herhaalde de VVSG haar bekommernissen, zoals over de berekening van de fusiebonus. Ze vroeg ook een draaiboek voor de stappen van eengemeentezones naar rechtspersoonlijkheid. Verder willen de gemeenten dat de afschaffing van de politieraad op 1 januari 2027 ingaat, en niet al tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad. Daarnaast was er de suggestie om de notulen van het politiecollege systematisch ter kennisgeving op de gemeenteraad te agenderen.

4.1.8. Doorbreken beroepsgeheim om misdrijven te melden

De VVSG gaf advies over een wetsvoorstel dat het beroepsgeheim van hulpverleners verplicht wil doorbreken wanneer een minderjarige of kwetsbare persoon het slachtoffer is of dreigt te worden van zeer ernstige misdrijven. Vandaag geldt op dat vlak al een spreekrecht voor hulpverleners. Voor de VVSG zal de overstap naar een spreekplicht leiden tot meer rechtsonzekerheid voor wie normaliter gehouden is aan het beroepsgeheim, zeker omdat er onmiddellijk een sanctie aan gekoppeld wordt. Dit kan leiden tot snellere, minder gegronde aangiften bij het parket. Bovendien zal het voor de hulpverlener altijd een beoordeling van de situatie vergen om al dan niet over te gaan tot aangifte van een (mogelijk) misdrijf. Het is ook niet zeker of dit zal leiden tot een beter bescherming van mogelijke slachtoffers. De VVSG wees verder op het feit dat de indieners van het voorstel een artikel in het oude Strafwetboek willen aanpassen, terwijl het legistiek eerder aan te raden valt om dat meteen te doen in het nieuwe Strafwetboek.

4.1.9. Meerkosten hulpverleningszones

Een werkgroep binnen de FOD Binnenlandse Zaken onderzocht tijdens de vorige legislatuur de meerkosten ten gevolge van de overgang van de gemeentelijke brandweer naar de hulpverleningszones. Netwerk Brandweer, de VVSG en UVCW formuleerden een advies over die meerkosten nu de federale regering wil werken aan een groeipad naar een 50/50-financiering van de hulpverleningszones. De lokale besturen vragen een geïndexeerde, voorspelbare, verhoogde en op lange termijn stabiele financiering van de brandweer. Zonder deze structurele ondersteuning dreigt de basisveiligheid voor de burgers in het gedrang te komen en worden gemeenten gedwongen om met beperkte middelen keuzes te maken die ze liever niet zouden maken. Het federale regeerakkoord bevat een indexatie en een groeipad voor de financiering van de hulpverleningszones. Er moet een grondig onderzoek komen naar deze financiering, met een billijke bijdrage van de federale overheid als de lokale besturen. In afwachting kan de geplande indexatie al van start gaan. Daarnaast is er nood aan transparantie over de cijfers, zowel van de federale stromen als van de begrotingen en rekeningen van de hulpverleningszones.

4.1.10. Evaluatie gemeentelijke administratieve sancties

Elke vijf jaar moet de minister van Binnenlandse Zaken aan het Parlement een verslag voorleggen over de toepassing van de wet over de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). In 2025 moest dat opnieuw gebeuren. De VVSG maakte van deze gelegenheid gebruik om zelf ook een aantal suggesties te doen. Die moeten vooral de wet doeltreffender maken. Zo wil de VVSG dat een gemeente een waarschuwing kan opleggen en dat de sanctionerend ambtenaar gebruik kan maken van de digitale handtekening. Verder is het nodig dat de GAS-vaststeller anoniem kan blijven om zijn of haar veiligheid beter te garanderen. Gemeenten willen ook dat die GAS-vaststellers sluikstorten kunnen onderzoeken om de daders te identificeren. De VVSG formuleerde een reeks voorstellen om de inning van boetes bij buitenlandse overtreeders te verbeteren en vroeg ook om te voorzien in de nodige opleidingen.

4.1.11. Vuurwerkproblematiek in de grensstreek

Het gebruik en de aan- en verkoop van vuurwerk veroorzaakt overlast in de gemeenten in de grensregio België/Nederland. Dat heeft te maken met de verschillende regelgeving, bijvoorbeeld over het moment waarop vuurwerk mag verkocht worden. De VVSG en Netwerk Brandweer gingen in op de vraag van de grensgemeenten en hulpverleningszones om dit dossier in te dienen bij het 'Schakelpunt Grensbelemmeringen', een partnerschap tussen de

Vlaamse en Nederlandse overheid en de universiteiten van Hasselt en Maastricht dat onderzoekt welke regels of praktijken voor grensbelemmeringen zorgen.

4.1.12. Veilige stationsomgevingen

De Commissie Binnenlandse Zaken van de Kamer vroeg de VVSG advies bij een voorstel van resolutie over de veiligheid in stationsomgevingen. Die problematiek is complex en vergt een gecoördineerde, structurele en duurzame aanpak. Hoewel de focus op de grootste stations logisch is, wees de VVSG ook op het gevaar van een waterbedeфект naar nabijgelegen stations. Lokale besturen en politiezones missen een duurzaam beleidskader dat alle krachten bundelt. Een doordacht actieplan, gedragen door alle partners, kan hierin een stap zijn. Maar eerst wil de VVSG de onmiddellijke publicatie van een omzendbrief met een duidelijke bevoegdheidsafbakening en garanties op voldoende middelen als de lokale politie verantwoordelijk blijft. Pas dan kunnen gemeenten en politiezones volwaardig participeren in een gedragen veiligheidsbeleid.

4.1.13. Nieuwe regels voor noodplanning

Na een uitgebreide evaluatie wordt er gewerkt aan een nieuw wetgevend kader voor de noodplanning. De VVSG vroeg uitdrukkelijk om bij het verdere traject betrokken te worden en om de belangrijke rol van de noodplanningscoördinator te bevestigen, weliswaar in goed overleg met de andere veiligheidsfuncties. De noodplanningscoördinator moet kunnen evolueren naar een echte crisisprofessional, met de nodige ervaring én basiskennis. De regelgeving moet voorts samenwerking tussen gemeenten voor noodplanning faciliteren, mits voldoende duidelijk is wie dan de noodplanningscoördinator aanstuurt. Samenwerking kan ook extra garanties bieden voor een vierentwintigurenpermanentie. Verder wil de VVSG dat de eisen voor de noodplanning (financieel) haalbaar blijven voor de gemeenten.

4.1.14. Voormalige veiligheids- en samenlevingscontracten

Elf Vlaamse centrumsteden ontvangen jaarlijks een subsidie van de FOD Binnenlandse Zaken omdat ze vroeger een veiligheids- en samenlevingscontract hadden. Deze bijna 15 miljoen euro wordt ingezet voor het lokale veiligheidsbeleid. Sinds 2017 zijn er echter ernstige problemen met de uitbetaling van deze subsidies, deels ten gevolge van een door de Raad van State vernietigd Koninklijk Besluit. Dit heeft grote financiële gevolgen voor de besturen, want aangegane engagementen worden niet of veel te laat gefinancierd. De VVSG vroeg de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken Quentin om dit probleem zo snel mogelijk op te lossen.

4.2. Personeel en pensioenen

4.2.1. Tweede pijler voor statutairen

Het federale regeerakkoord van begin 2025 bevat het plan om een aanvullend pensioen voor statutairen mogelijk te maken wanneer hun wettelijk pensioen onder dat van de werknemers (aangevuld met een tweede pijler) zou gezakt zijn. De VVSG steunde dit voornemen in een brief aan federaal minister Jambon, maar vroeg hem ook om tijdig met de voorbereidingen te starten. Een tweede pensioenpijler opbouwen heeft immers tijd nodig. De VVSG en OFP Prolocus boden ook hun diensten aan om hier verder over na te denken.

4.2.2. Niet-afwervingsbeding

De vergoedingen gekoppeld aan niet-afwervingsbedingen in overeenkomsten met uitzendbureaus zijn vaak zeer hoog, waardoor het voor een lokaal bestuur onmogelijk is om een uitzendkracht aan te werven. De VVSG gaf een positief advies over twee wetsvoorstellen die hieraan iets willen doen, en formuleerde daarbij nog enkele voorstellen.

4.2.3. Terbeschikkingstelling personeel

De VVSG maakte in overleg met UVCW en Brulocalis een wetsvoorstel dat gemeenten ruimere mogelijkheden geeft om contractanten ter beschikking te stellen van entiteiten zoals autonome gemeentebedrijven of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Die wens hadden de lokale besturen al geruime tijd geuit. Het wetsvoorstel werd opgepikt en ingediend in de Kamer. Nadien werd de VVSG hierover om advies gevraagd, dat ze uiteraard positief beoordeelde.

4.2.4. Federale steun voor lokale pensioenlasten

De VVSG verwelkomde het engagement in het federale regeerakkoord waarbij de Schatkist zou voorzien in subsidies voor de lokale pensioenlasten. Dat gebeurt op een dubbele manier. Ten eerste trekt de federale overheid geld uit om het bonus-malussysteem overeind te houden. Daardoor blijven besturen met een voldoende hoge tweede pensioenpijler recht hebben op een korting op de responsabiliseringsbijdrage. Die korting zakt wel van 50 naar 30% van de kosten van die tweede pijler. Zonder federale tussenkomst zou ze teruggevallen zijn tot 10%. Het tweede spoor, een rechtstreekse tussenkomst in de responsabiliseringsbijdrage, riep veel meer vragen op. Vanaf 2027 zou de federale regering immers jaarlijks respectievelijk 75, 100 en 125 miljoen euro uittrekken voor de besturen van meer dan 100.000 inwoners. De VVSG toonde met berekeningen aan dat deze grotere besturen wel meer pensioenuitgaven tellen, maar dat die niet noodzakelijk ook zwaarder budgettair doorwegen. In navolging van het advies van de Raad van State bij het betrokken wetsontwerp, waarschuwde de VVSG voor een mogelijke schending van het gelijkheidsbeginsel. Verschillende gemeenten kondigden ook al aan hiertegen naar het Grondwettelijk Hof te zullen stappen.

4.2.5. Bespreking VVSG-memorandum met federale ministers

Naar aanleiding van het federale regeerakkoord overlegde de VVSG met federaal minister Clarinval en met de kabinetten van premier De Wever en federaal minister Vandenbroucke. Daarbij pleitte de VVSG op basis van haar memorandum voor een rechtstreekse officiële werkgeversvertegenwoordiging van lokale besturen in het federale sociaal overleg, zoals het Comité A voor alle overheidsdiensten, het federale comité C (brandweer en federaal gefinancierd zorgpersoneel) en het Onderhandelingscomité Politie. In afwachting van een wetwijziging kan dit worden ingevuld via bv. een samenwerkingsovereenkomst en een voorvergadering, zoals in het Vlaamse comité C1. De VVSG vroeg ook een lokale vertegenwoordiging in de Nationale Arbeidsraad, want die heeft een belangrijke impact op de ca. 245.000 lokaleoverheidscontractanten in België (ca. 70% van de lokale medewerkers).

4.2.6. Modernisering arbeidsrecht

De VVSG toonde zich positief tegenover de geplande modernisering en flexibilisering van het arbeidsrecht, zoals de veralgemening van de stelsel flexi-jobs, de verankering van de 650 uren studentenarbeid, de annualisering van de arbeidstijd, de uitbreiding van de mogelijkheden voor de terbeschikkingstelling en het nieuwe stelsel van gunstige overuren.

De VVSG vroeg wel om bij het maken van wetgeving over arbeidsrecht en sociale zekerheid rekening te houden met de specificiteit van lokale besturen en de verschillen tussen de private en de publieke sector weg te werken of zeker niet te vergroten. Een gelijk speelveld, zeker in de zorgdiensten, is immers heel belangrijk.

4.2.7. Studentenarbeid minderjarigen op zon- en feestdagen

Minderjarige jobstudenten mochten tot voor kort niet werken op zon- en feestdagen, tenzij de federale minister van Werk dit expliciet toelaat voor de betrokken sector. De VVSG pleitte ervoor om een toelating te geven voor minderjarige redders en jobstudenten in woonzorgcentra.

De minister van Werk ging hierop in zodat vanaf midden mei 2026 jobstudenten vanaf 16 jaar op zon- en feestdagen kunnen werken als redder op het strand of in publiekelijk toegankelijke zwembaden en zwemvijvers, en in woonzorgcentra.

4.2.8. Verhoogde financiering opleidingsproject P600

Medewerkers van lokale besturen kunnen via de projecten P600 en Instroom A een opleiding tot zorg- of verpleegkundige volgen. De financiering van de vervanger bedroeg 40.000 euro per jaar en wordt betaald door het Fonds Sociale Maribel van de Overheidssector. Dat bedrag is niet kostendekkend. De VVSG onderhandelde in 2025 met de vakbonden voor een betere financiering, wat leidde tot een akkoord: de financiering steeg naar 46.000 euro per jaar voor nieuwe inschrijvingen en wordt sindsdien ook jaarlijks geïndexeerd.

4.2.9. 8 mei als wettelijke feestdag?

De VVSG gaf een negatief advies aan de commissie Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van de Kamer over een wetsvoorstel voor de invoering van een bijkomende wettelijke feestdag op 8 mei. Lokale besturen geven hun medewerkers tot 35 vakantiedagen en 14 feestdagen per jaar en horen hiermee tot de top van Europa. Een extra betaalde feestdag is niet wenselijk. Lokale besturen hebben geen budget om die voor alle medewerkers te financieren. Bovendien is het door de personeelskrachte nu al moeilijk om de dienst- en hulpverlening overal te organiseren. Een bijkomende vrije dag zou dit probleem nog groter maken. Dat betekent uiteraard niet dat de VVSG de herdenking van het einde van de tweede wereldoorlog niet belangrijk vindt.

4.3. Welzijn en sociale zaken

4.3.1. Terbeschikkingstelling van bankgegevens van hulpvragers bij het OCMW

Nadat in 2022 al een eerste wetsvoorstel in die zin werd ingediend bij de Kamer, was er in 2024 een nieuw voorstel tot wijziging van de OCMW-wet en de wet maatschappelijke integratie met de bedoeling om gegevens uit het Centraal Aanspreekpunt voor rekeningen en financiële contracten (CAP) beschikbaar te maken voor de OCMW's. De VVSG werd hierover om advies gevraagd. De nieuwe tekst ging al wat meer in de richting van het VVSG-standpunt van 2022. Samen met de Brusselse en Waalse verenigingen staat de VVSG achter het ontsluiten van gegevens van het CAP ten behoeve van de maatschappelijk werkers van de sociale diensten, uiteraard n.a.v. een individuele hulpvraag en het voeren van een sociaal-financieel onderzoek. Dit past in een efficiënte informatieverzameling want zo krijgen OCMW's een zicht op het bestaan van bepaalde bankrekeningen. De VVSG vroeg om deze informatie gratis aan de OCMW's te bezorgen via een KSZ-stroom, zoals dat gebeurt met andere relevante informatie voor een sociaal onderzoek.

4.3.2. Verlenging art. 60, §7

Op vraag van de VVSG heeft de POD Maatschappelijke Integratie een juridische analyse en een voorstel voor een wetswijziging uitgewerkt om artikel 60, §7 van de organieke wet van 1976 aan te passen. Aanleiding zijn de gewijzigde regels in de werkloosheidsreglementering en de vraag om de duurtijd van artikel 60, §7 te kunnen verlengen. De bedoeling is om voor bepaalde profielen meer tijd uit te trekken voor werkervaring en competentieversterking, in plaats van het traject automatisch te beëindigen zodra iemand het recht op een volledige werkloosheidsuitkering heeft opgebouwd. Momenteel worden adviezen ingewonnen bij verschillende belanghebbenden. Daarna komt het dossier op de tafel van de federale regering. Een wetswijziging volstaat echter niet om bijkomende financiering voor de lokale besturen te

garanderen. Daarvoor zijn nog stappen nodig richting het Vlaamse niveau, aangezien artikel 60, §7 deel uitmaakt van de financiering van Tijdelijke Werkervaring-OCMW.

4.3.3. Opheffing spreidingsplan Lokale Opvanginitiatieven

Het spreidingsplan voor verplichte plaatsen in Lokale Opvanginitiatieven (LOI) kwam er in 2015 naar aanleiding van de verhoogde instroom van Syrische vluchtelingen. De federale overheid vreesde dat er onvoldoende bijkomende LOI-plaatsen geopend zouden worden. Die vrees bleek onterecht. Omdat het spreidingsplan nooit geactiveerd werd, wil een wetsvoorstel de wettelijke basis ervan op te heffen. Als dat gebeurt, verdwijnt ook de mogelijke financiële sanctie voor lokale besturen. Die kunnen dan met meer zekerheid beslissen over de toekomst van hun lokaal opvanginitiatief. De VVSG steunt de opheffing van het spreidingsplan voor verplichte LOI-plaatsen. Een dergelijk plan past niet langer in de politieke keuze voor meer collectieve opvang. Lokale besturen zijn ook geen vragende partij voor het gedwongen openen van LOI-plaatsen. Aansluitend vroeg de VVSG duidelijkheid over de in het regeerakkoord vermelde noodplekken voor het geval er problemen zijn met de uitstroom vanuit de collectieve opvangcentra naar een eigen woning. Er is ook overleg met de lokale besturen nodig over de aanpak van de uitstroom uit collectieve opvangcentra. Verder is er nood aan korte verblijfsprocedures en moet de behandelingsduur van een verzoek internationale bescherming verkort worden tot 6 maanden. Zo kunnen de negatieve effecten van langdurige collectieve opvang op de zelfredzaamheid van de bewoners beperkt worden.

4.3.4. Terugbetaling aanvullende bijdrage ziekenfonds

Vandaag beslist het OCMW op basis van een sociaal onderzoek om zowel de persoonlijke als de aanvullende ziekenfondsbijdrage geheel of deels ten laste te nemen in functie van de vastgestelde behoefte en medische noden van de hulpvrager. Een hulpvrager kan niet aansluiten bij het ziekenfonds van zijn keuze zonder ook de aanvullende bijdrage te betalen. Als het OCMW beslist om die ten laste te nemen, betaalt de POD Maatschappelijke Integratie die kosten terug. Een wetsvoorstel wil een einde maken aan de terugbetaling door de POD Maatschappelijke Integratie. Voor de VVSG kan dit niet zomaar. Als de terugbetaling afgeschaft wordt en de behoeftige hulpvrager die bijdrage niet zelf kan betalen, dan moeten de OCMW's die beslissen om een hulpvrager aan te sluiten bij het ziekenfonds van zijn keuze (inclusief de aanvullende verzekeringen van dat ziekenfonds), de aanvullende bijdrage zelf betalen, wat leidt tot hogere kosten. Daarom vroeg de VVSG dat de mogelijkheid (geen verplichting) voor het OCMW blijft bestaan om, op basis van een sociaal onderzoek en de individuele situatie van de hulpvrager, de aanvullende bijdragen ten laste te nemen met terugbetaling door de POD Maatschappelijke Integratie.

4.3.5. Hervorming sociaal energietarief

De VVSG nam een standpunt in over de geplande hervorming van het sociaal energietarief, een essentieel instrument in de strijd tegen energiearmoede. Een hervorming kan het systeem transparanter en eenvoudiger maken, op voorwaarde dat de bescherming voor wie het nodig heeft, behouden blijft. Verder is het essentieel dat de nodige data beschikbaar zijn om de voorgestelde degressiviteit zonder administratieve overlast in de praktijk te realiseren. De VVSG vroeg het behoud van de automatische toekenning, zodat extra werkdruk bij de OCMW's vermeden wordt. Tegelijk moet het sociaal tarief blijven beschermen tegen plotse prijsstijgingen op de energiemarkt. De VVSG wil verder betrokken worden bij de hervorming.

4.3.6. Federaal energiefonds voor OCMW's

De VVSG ging overleg met het kabinet van federaal minister Bihet met de vraag om de middelen van het federale energiefonds te versterken en het Sociaal Verwarmingsfonds te herbekijken.

4.3.7. Federaal armoedeplan

De VVSG werkte mee aan de werkgroepen die het federale armoedeplan vormgaven. In dat plan komen onder meer werkgelegenheid en schuldbemiddeling aan bod. Op vraag van federaal minister Vandenbroucke gaf de VVSG ook een advies over een specifieke enveloppe voor kwetsbare mensen. Die kan gebruikt worden voor een hogere vergoeding voor deeltijds werkenden tijdens de eerste periode van de ziekte-uitkering waardoor zij een inkomen kunnen verwerven boven het bedrag van het leefloon. De federale overheid finaliseert en valideert het plan politiek in 2026.

4.3.8. Beperking werkloosheidsuitkering in de tijd

Door de beperking van de werkloosheidsuitkeringen stromen sinds 2026 extra mensen instromen bij de OCMW's. De VVSG pleitte herhaaldelijk voor een financiële ondersteuning van de OCMW's, met zowel een hoger aandeel in de terugbetaling van het leefloon als middelen voor de noodzakelijke bijkomende personeelskosten. De federale overheid besliste uiteindelijk om hiervoor ook al in 2026 (in plaats van pas van 2027) 234 miljoen euro uit te trekken, en zelfs in 2025 in een beperkt bedrag te voorzien. Voor de lokale besturen moet dit wel een openeinde-financiering zijn, die wordt aangepast aan de evoluties op het terrein. Vooraf kan immers onmogelijk met zekerheid worden ingeschat wat het effect van de geplande beperking zal zijn. Verder gaf de VVSG aan gekant te zijn tegen het geplande bonus-malussysteem, waarbij OCMW's die te weinig resultaten halen in het activeren van de bijkomende cliënten gestraft zouden worden. Met de gefaseerde stopzetting van de werkloosheidsuitkering ging de federale regering deels in op een vraag vanuit de lokale besturen. Tot slot drong de VVSG aan op een permanente monitoring van de evolutie op het terrein. Ze deed dit zelf ook via een gerichte, wekelijkse bevraging.

4.3.9. Nieuwe berekening leefloon bij samenwonenden

Sinds 1 maart 2026 moet voor de berekening van het leefloon bij samenwonenden ook rekening gehouden worden met de inkomsten van huisgenoten. Zo telt de kinderbijslag verplicht mee bij de inkomsten van inwonende meerderjarige kinderen. De VVSG heeft gevraagd naar een verduidelijkende omzendbrief met antwoorden op toepassingsvragen. De circulaire kwam er ook, maar zonder betrokkenheid van de VVSG. Daarnaast werd aangedrongen op een snelle publicatie van een lijst met veelgestelde vragen en antwoorden op de webstek van de POD Maatschappelijke Integratie. De VVSG vroeg ook om de inwerkingtreding van de nieuwe regels uit te stellen omdat die samenviel met de tweede golf van de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd. Bovendien hadden de softwarehuizen onvoldoende tijd om hun programma's aan te passen aan de nieuwe regels, wat leidde tot een pak manuele berekeningen en dus extra werklast voor de OCMW's. De vraag naar uitstel werd niet gevolgd.

4.3.10. Toegang tot OCMW-dienstverlening voor vreemdelingen

Minister Van Bossuyt vroeg de VVSG advies over een voorontwerp van wet dat de toegang tot OCMW-dienstverlening voor vreemdelingen sterk beperkt en het recht op OCMW-dienstverlening voor erkend vluchtelingen koppelt aan een versterkt integratietraject. De uitgangspunten hiervoor staan in het regeerakkoord. Ze zullen een grote impact hebben op het recht op OCMW-dienstverlening voor vreemdelingen. De VVSG wees er samen met haar Brusselse en Waalse zusterorganisaties op dat het risico op armoede, schulden en dakloosheid

zal toenemen, met extra kosten voor de lokale besturen tot gevolg. De complexiteit van de regels verhoogt en dus nemen ook de werklust voor de maatschappelijk werkers en het risico op fouten toe. Voldoende (financiële) ondersteuning is vereist. De VVSG stelde de minister verder een reeks vragen tot verduidelijking.

4.4. Financiën

4.4.1. Financieringsvoorwaarden gemeenten

De VVSG vroeg samen met UVCW en Brulocalis aan de Nationale Bank van België (NBB) om de gemeenten op de zogenaamde EBA-lijst op te nemen. Daardoor zouden banken voor leningen aan gemeenten net als voor leningen aan centrale overheden geen extra eigen vermogen moeten aanhouden, wat een positief effect kan hebben op de rente die gemeenten betalen voor leningen. De VVSG ging hierover in gesprek met de NBB, maar die bleek niet bereid om het huidige beleid aan te passen.

4.4.2. Tijdstip ramingen aanvullende personenbelasting

De VVSG nam het initiatief om het tijdstip waarom de gemeenten de ramingen voor de ontvangsten uit de aanvullende personenbelasting krijgen, te laten vervroegen. Traditioneel bezorgde de FOD Financiën de ramingen voor het volgende boekjaar eind oktober aan de gemeenten. Dat was laat om deze informatie nog te kunnen gebruiken bij de opmaak of aanpassing van het meerjarenplan. Door de VVSG-vraag kunnen gemeenten voortaan al half september over deze ramingen beschikken. Ook de herramingen komen nu vroeger: de FOD Financiën stuurt deze voortaan door in de loop van april.

4.5. Andere dossiers

4.5.1. Openbaar onderzoek naar samenwerking tussen telecomoperatoren

De VVSG bezorgde de mededingingsautoriteit een standpunt naar aanleiding van het samenwerkingsvoorstel van verschillende telecomoperatoren. Ze wees daarbij op het belang van snel internet voor alle inwoners, maar tegelijk op de vraag naar zo weinig mogelijk hinder, een optimaal herstel van het openbaar domein en een duurzame inzet van mensen en middelen. De VVSG is dan ook voorstander van de aanleg van één gebiedsdekkend netwerk, met het behoud van de concurrentie voor het gebruik van dat netwerk.

4.5.2. Openingsuren kleinhandel

De VVSG nam een standpunt in over een wetsontwerp dat de openingsurenregeling voor de kleinhandel aanpast. Ze vroeg om bij het toepassingsgebied de private bureaus voor telecommunicatie te behouden en er kassaloze winkels aan toe te voegen. De VVSG had ook vragen bij de meerwaarde van de verruimde openingsuren en formuleerde opmerkingen bij de geplande afschaffing van de verplichte sluitingsdag. Daarnaast gaf de VVSG aan dat de voorgestelde aanpak van schijndagbladhandelaars niet de juiste is, en de krantenwinkels beter als uitzondering uit de wet te halen en voortaan te beschouwen als een 'gewone' kleinhandelszaak. De federale ministerraad keurde in april 2026 het voorontwerp van wet in tweede lezing goed, zonder rekening te houden met het VVSG-standpunt. Wellicht wordt de wet nog voor het zomerreces goedgekeurd.

4.5.3. Elektronisch stemmen

In een brief aan minister van Binnenlandse zaken Quintin vroeg de VVSG garanties dat gemeenten die dat willen ook in 2029 digitale verkiezingen zullen kunnen organiseren. Uit verklaringen van de minister was immers gebleken dat een terugkeer naar potlood en papier

niet uitgesloten was omdat een overheidsopdracht voor de aankoop van nieuwe toestel niet tijdig zou kunnen worden afgerond. De VVSG betwistte dat drie en een half jaar niet zouden volstaan om de investering in nieuwe stemapparatuur rond te krijgen. Intussen lijkt dit dossier in de goede richting te evolueren.

4.5.4. Vlottere en meer werkbare overheidsopdrachten

De VVSG vroeg samen met UVCW en Brulocalis aan de eerste minister een reeks aanpassingen aan de wetgeving overheidsopdrachten. Die moeten leiden tot een vlottere samenwerking tussen besturen. Lokale besturen staan voor grote uitdagingen die samenwerking noodzakelijk maken. Ze moeten snel kunnen inspelen op collectieve noden. Het schrappen van de verplichte aanbestedingsprocedure kan partnerschappen stimuleren en de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers verhogen. Dit leidt ook tot meer synergieën en administratieve vereenvoudiging. Daarnaast willen lokale besturen meer werkbare gelegenhedaankopen. Die moeten onder bepaalde voorwaarden ook kunnen via de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. Dankzij het werk van de VVSG samen met UVCW en Brulocalis binnen de Commissie Overheidsopdrachten, is het gelukt om gelegenhedaankopen op te nemen in de wetgeving overheidsopdrachten voor de klassieke sectoren.

Intussen heeft de ministerraad heeft een voorontwerp van wet goedgekeurd om de wetgeving overheidsopdrachten te vereenvoudigen. Het VVSG-voorstel om partnerschappen tussen besturen eenvoudiger mogelijk te maken, haalde het ontwerp niet. De VVSG blijft het belang daarvan onder de aandacht brengen, omdat lokale besturen nood hebben aan meer ruimte om efficiënt samen te werken.

4.5.5. Rookvrije omgeving

De federale regering wil de regels over roken verder verstrengen. Lokale besturen staan achter een preventief gezondheidsbeleid en dus is een uitbreiding van het rookverbod zeker positief. Tegelijk zijn lokale besturen ook verantwoordelijk voor een gezond lokaal economisch weefsel, handhaving en afvalbeleid. De verstrenging van de antirookmaatregelen van eind 2024 bleken moeilijk uitvoerbaar. Toch worden al nieuwe maatregelen voorbereid, zoals de uitbreiding van het rookverbod naar (horeca)terrassen, de afschaffing van de meeste binnenrookruimtes en een verbod op asbakken en peukenrecipiënten op plaatsen waar niet meer gerookt mag worden. Om het voor de gemeenten en OCMW's werkbaar te houden, drong de VVSG aan op een overgangperiode van minstens een jaar tussen de publicatie en de inwerkingtreding van de wet. Verder moeten de uitbreiding van het rookverbod naar de (horeca)terrassen, de afschaffing van de meeste binnenrookruimtes en het verbod op asbakken en peukenrecipiënten gelijktijdig ingaan en is er nood aan eenduidige definities en omschrijvingen. De VVSG vroeg ook een duidelijke briefing van de lokale besturen, pragmatiek bij de uitvoering van de wet, financiële ondersteuning en flankerende maatregelen, een centrale communicatie- en sensibiliseringscampagne en een website voor verschillende doelgroepen. Tot slot vroeg de VVSG coherentie met Vlaamse bevoegdheden zoals afvalbeleid of de verplichtingen voor woonzorgcentra. Er blijft verder overleg met de federale overheidsdienst en het bevoegde kabinet. Een finale beslissing door de federale regering is er nog altijd niet.

5. Vlaamse dossiers

5.1. Bestuurlijke dossiers

5.1.1. Statuut lokale mandatarissen

De VVSG ging het gesprek aan met het kabinet van minister Crevits over een verbetering van het statuut van lokale mandatarissen. Dat is vandaag een lappendeken van thematische aspecten en combinaties met andere statuten, en zit verspreid over Vlaamse en federale decreten, wetten, besluiten, enz. Doordat de regels vaak los van elkaar ontstaan of aangepast worden, ontbreekt de coherentie. Daarom is er nood aan een Vlaams-federaal overleg, over de verschillende beleidsdomeinen heen, om deze regels kritisch tegen het licht te houden en stuk voor stuk te verbeteren en te verfijnen. De leidraad hierbij is dat iedereen die een lokaal mandaat uitoefent vanuit een zo gelijk mogelijke startpositie vertrekt en er niet op achteruitgaat (bv. qua sociale bescherming) door voor een lokaal mandaat te kiezen. De VVSG lichtte dit standpunt begin 2025 ook toe tijdens een kennismakingsgesprek met de verschillende fracties in het Vlaamse parlement.

5.1.2. Deontologie en integriteit

In het najaar van 2025 keurde de Vlaamse regering een conceptnota over deontologie en integriteit in lokale besturen goed. De VVSG erkent het belang van de versterking van deze waarden. Lokale mandatarissen moeten hun taak in vertrouwen kunnen opnemen, met een duidelijk kader dat burgers en politici houvast biedt. Een goed werkende deontologische commissie kan daarbij een rol spelen als forum voor reflectie, bewustwording en zelfcorrectie. De conceptnota riep echter ook vragen op: moet er niet meer vertrouwen zijn in de lokale besturen om zelf keuzes te maken? Hoe vermijden we dat klachtenprocedures leiden tot politisering of willekeur? Hoe waarborgen we de bescherming van mandatarissen die het voorwerp zijn van een klacht? De VVSG pleitte voor een evenwichtige aanpak waarin ondersteuning en vertrouwen centraal staan en formuleerde concrete voorstellen voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van klachten bij de deontologische commissie. Ze vroeg om betrokken te worden bij de vertaling van de conceptnota in het decreet lokaal bestuur. De VVSG bezorgde de Vlaamse overheid ook een concreet voorstel voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van klachten die worden ingediend bij de deontologische commissie en ging hierover in gesprek met het kabinet van Vlaams minister Crevits.

5.1.3. Lokale regie en gebiedsgerichte werking

Naar aanleiding van het plan van Vlaams minister Crevits om te werken aan een methodiek voor lokale regie en gebiedsgerichte werking, zette de VVSG hiervoor een reeks uitgangspunten op papier. Lokale besturen willen de nodige instrumenten om lokaal regie te kunnen voeren, al dan niet binnen een gebiedsgerichte aanpak, maar niet dat van buitenaf wordt opgelegd welk instrument wanneer moet worden ingezet. Dit hangt immers af van de lokale en/of regionale context. Daarnaast vroeg de VVSG de inzet op voorwaardelijke middelen, maatwerk en vrijheid bij het uitbouwen van lokale en regionale netwerken, eenvoud van regelgeving bij bovenlokaal samenwerken en aandacht voor interbestuurlijke samenwerking bij een gebiedsgerichte aanpak.

5.1.4. Evaluatie gemeenteraadsverkiezingen en installatie politieke organen

De VVSG leverde een bijdrage bij de evaluatie door het Agentschap Binnenlands Bestuur van de gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober 2024 en de daaropvolgende installatie van de politieke besturen. Door de beperkte tijd die de VVSG hiervoor kreeg, hield die zich het recht

voor om later nog aanvullende suggesties te formuleren. De rode draad door de VVSG-nota was de vraag naar eenvoudiger regels. Daarnaast overheerst de indruk dat de opeenvolgende periodes van initiatiefrecht weinig meerwaarde hebben. Hetzelfde geldt volgens velen voor de vervroegde installatievergadering die vooral een probleem vormt als ergens in het proces iets fout loopt. Voorts willen de lokale besturen dat het onderzoek dat voorafgaat aan de definitieve benoeming van de burgemeester eerder dan na de installatievergadering kan starten.

5.1.5. Naar een ICT-ondersteuningsstructuur

De VVSG werkte voort aan de inhoudelijke verdieping en politieke en bestuurlijke afstemming voor de realisatie van een ICT-ondersteuningsstructuur voor lokale besturen. Dat gebeurde op basis van een visienota die de nood aan collectieve regie over digitale fundamenten en gedeelde dienstverlening expliciteert. Parallel benaderde de VVSG hierover verschillende fracties in het Vlaams Parlement om het belang van een sterke, publieke IT-ondersteuningsstructuur voor lokale besturen toe te lichten, dit thema hoger op de politieke agenda te plaatsen en het draagvlak ervoor te vergroten. Daarnaast vond overleg plaats met de voorzitters van Cipal en Cevi om samenwerking en afstemming te stimuleren. Het doel blijft om versnippering te vermijden en te zoeken naar complementariteit tussen bestaande initiatieven.

5.1.6. Artificiële intelligentie

Artificiële intelligentie (AI) biedt lokale besturen kansen om hun dienstverlening te versterken, interne processen te vereenvoudigen en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Tegelijk vraagt AI doordachte keuzes. Omdat technologie geen doel op zich is, maar een middel nam de VVSG deel aan verschillende werkgroepen van het AI Expertisecentrum van Digitaal Vlaanderen met de vraag dat de initiatieven en ondersteuning ook bruikbaar zouden zijn voor lokale besturen. Verder pleitte de VVSG op het maandelijks overleg met het Smart Region Office van de Vlaamse overheid, Digitaal Vlaanderen, VLAIO en ABB voor voldoende betrokkenheid van lokale besturen.

5.2. Personeel

5.2.1. Onderhandelingen voor een nieuw sectoraal akkoord

Begin 2026 sloten de VVSG en de vakorganisaties na zowat anderhalf jaar onderhandelingen een ontwerp van sectoraal akkoord voor de periode 2026-2031. Dit akkoord werd omwille van het grote belang ter goedkeuring voorgelegd aan een buitengewone algemene vergadering van de VVSG. Het kwam er na moeizame onderhandelingen die rekening hielden met enerzijds de zeer moeilijke budgettaire context en anderzijds de wil om voor de medewerkers van de lokale besturen ook te voorzien in wat extra's. Het akkoord bevat enkele koopkrachtmaatregelen (met o.a. een verhoging van de maaltijdcheques, de oprichting van een sectorfonds en een beperkte bijkomende enveloppe) en een kwalitatief luik (met o.a. minimumlonen per weddeschaal, het uitwerken van een deconnectiebeleid en een individueel opleidingsrecht).

5.2.2. Inzet prijsverhoging van dienstencheques met één euro

De één euro extra voor gebruikers van dienstencheques vanaf 2025 moet integraal naar de medewerkers gaan, zo besliste de Vlaamse regering eind 2024. De VVSG signaleerde dat dit absoluut niet vanzelfsprekend is. Zo kost een netto-opslag van één euro per uur veel meer aan de werkgevers, wat dus leidt tot niet gefinancierde extra uitgaven. Bovendien gaat de opslag in vanaf 2025, terwijl gebruikers nog een tijd diensten zullen betalen met de goedkopere dienstencheques. Tot slot vroeg de VVSG een uitzondering voor de publieke dienstenchequebedrijven, omdat zij al hogere lonen kennen dan in de private sector. Vanaf eind

2024 vonden hierover onderhandelingen met de vakbonden en Vlaams minister Demir. In de loop van het voorjaar legde de VVSG een compromisvoorstel op tafel. Daarin gaan de publieke werkgevers akkoord met een bruto loonsverhoging met 1 euro per uur, maar dan el als een voorafname op algemene sectorale akkoord voor de lokale besturen. De VVSG protesteerde nadien wel tegen het feit dat de Vlaamse regering de financiering van deze maatregel pas op 1 maart 2025 liet ingaan, vanuit de redenering dat dit ook de start was van het sociaal akkoord in de private sector. Doordat het akkoord voor de publieke sector al op 1 januari 2025 inging, ontstond er voor de lokale besturen een financieringstekort van twee maanden. Dat is voor de VVSG onaanvaardbaar.

5.2.3. Nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor sociaal overleg

Na maandenlange onderhandelingen sloten de Vlaamse regering, de vakbonden en de vertegenwoordigers van de werkgevers (waaronder de VVSG) op 14 maart 2025 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst over het sociale overleg binnen Comité C1. De vorige overeenkomst was een tweetal jaar geleden door de vakbonden opgezegd, waardoor de werkgeversvertegenwoordigers niet langer formeel aan tafel zaten wanneer er werd onderhandeld over de loon- en arbeidsvoorwaarden bij lokale besturen.

5.2.4. Verplichte valorisatie van zorgverloven

In het Vlaamse onderhandelingscomité C1 overlegden de sociale partners, waaronder de VVSG, over wijzigingen aan het Rechtspositiebesluit waardoor zorgverloven zoals onbezoldigd verlof om zorgredenen, federale thematische loopbaanonderbreking en het Vlaamse zorg- en opleidingsverlof verplicht meetellen voor de opbouw van geldelijke anciënniteit, de eindejaarstoelage en het ziektekrediet. De VVSG had dit liever overgelaten aan de lokale besturen, omdat zij verschillende afwegingen moeten kunnen maken: steunen voor het opnemen van zorgverlof door medewerkers, onderscheid tussen werken en niet-werken, gelijke behandeling van contractanten en statutairen, de kostprijs, de moeilijkheid om vervangers te vinden, of het gelijke speelveld tussen publieke en private sector. De Vlaamse regering hield deels rekening met de VVSG-argumenten en besliste om de genoemde verloven niet verplicht mee te tellen voor de opbouw van vakantiegeld en -dagen. Lokale besturen die dat wensen, kunnen daar lokaal voor kiezen.

5.2.5. Ontslagregeling statutaire medewerkers

Na de vernietiging van het ontslagdecreet door het Grondwettelijk Hof in juni 2025 vroeg de VVSG om een hersteldecreet. Het arrest gaf duidelijk aan wat daarvoor nodig is. Als een ontslag onterecht blijkt, moet de medewerker kunnen kiezen tussen re-integratie in het bestuur als herstel van de geleden schade in natura, of een vergoeding van de geleden schade (in geld). Voor de VVSG moet het ontslag van een statutaire medewerker zeker mogelijk blijven bij definitieve arbeidsongeschiktheid want het ziektepensioen verdwijnt en medische overmacht is niet meer mogelijk. Ontslag moet ook kunnen bij de opheffing van de functie van de statutaire medewerker als herplaatsing niet mogelijk blijkt, al was het maar om contractuele en statutaire medewerkers zo gelijk mogelijk te behandelen. Verder is er het ontslag om dringende reden, als de professionele samenwerking tussen bestuur en statutaire medewerker onmiddellijk en definitief onmogelijk wordt. Op 25 februari 2026 vernietigde de Raad van State op haar beurt het uitvoeringsbesluit bij het Ontslagdecreet. Daardoor wordt een ingreep van de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement nog dringender. Met deze uitgangspunten vatte de VVSG de besprekingen aan voor een nieuwe ontslagregeling voor statutaire medewerkers op het Vlaamse comité C1.

5.2.6. Beloningstransparantie voor mannen en vrouwen

In uitvoering van een Europese richtlijn maakte de Vlaamse regering een voorontwerp van decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor gelijke beloning voor mannen en vrouwen en legde het begin 2026 voor aan de sociale partners. Voor de VVSG is dit pure Kafka: bij de overheid worden salarisschalen, toelagen en vergoedingen algemeen vastgesteld, zonder onderscheid tussen mannen en vrouwen. Bovendien spelen de wetgeving openbaarheid van bestuur en de motiveringsplicht. Toch zullen besturen met dit voorontwerp de werkelijk betaalde verloning in kaart moeten brengen, terwijl de uitkomst al op voorhand bekend is, nl. het ontbreken van niet-objectiveerbare loonverschillen tussen mannen en vrouwen. Daarnaast legt het voorontwerp de gemeente als inrichtende macht rapporteringsverplichtingen op over het loon van het gesubsidieerde onderwijspersoneel, terwijl de gemeenten niet over die gegevens beschikken. Als de Vlaamse regering hiermee toch wil doorgaan, pleit de VVSG voor een sjabloon in een webtoepassing die alle lokale besturen krijgen om de informatie automatisch te laten doorvloeien naar de verplichte rapportering en naar een gezamenlijke databank.

5.2.7. Indexering lonen zorgpersoneel

De federale regering besliste om de lonen van de federale ambtenaren pas in de derde maand na de overschrijding van de spilindex te indexeren, in plaats van in de tweede maand. Het personeel van de lokale besturen volgt die federale regeling, waardoor sinds juli 2025 ook voor hen de lonen een maand later geïndexeerd worden. De federale regering voorzag echter in een uitzondering voor het federale zorgpersoneel, met het behoud van de indexering na twee maanden. De Vlaamse regering wil dit doortrekken voor het personeel van de geregionaliseerde zorgsectoren. Voor het zorgpersoneel van de lokale besturen zou dit een wijziging van het Rechtspositiebesluit betekenen. De VVSG verzette zich hiertegen binnen Comité C1, want dit zou binnen de besturen leiden tot twee verschillende momenten van indexering van de lonen, enerzijds voor het zorgpersoneel en anderzijds voor al het andere personeel. Dat is niet wenselijk en niet werkbaar. De VVSG pleitte er ook voor om de indexering van de subsidies in de verschillende zorgsectoren gelijke tred te laten houden met de indexering van de lonen.

5.2.8. Agressie tegen OCMW-personeel

In augustus 2025 werd een maatschappelijk werker van het OCMW Gent om het leven gebracht tijdens een huisbezoek. Naar aanleiding hiervan werd binnen Comité C1 een werkgroep agressie opgestart. Die had als taak om de bestaande handleiding agressie te actualiseren en aanbevelingen te formuleren voor de Vlaamse regering en de lokale besturen. De VVSG werkte hieraan actief mee want uiteraard zijn lokale besturen tegen elke vorm van agressie op hun medewerkers. Ze pleitte wel tegen nieuwe wettelijke verplichtingen, omdat er hiervoor al een afdoend wettelijk kader bestaat.

5.2.9. Start onderhandelingen VIA7

Eind 2025 had de VVSG een eerste overleg met Vlaams minister Gennez over een nieuw sociaal akkoord voor de zorg- en welzijnssectoren (VIA 7). De Vlaamse Regering koppelt de timing aan die van het sociaal akkoord voor de federale gezondheidssectoren, dat er pas in 2028-2029 zou komen. In 2026 en 2027 kan dit wel voorbereid worden. Het is onduidelijk welk budget de Vlaamse regering voor VIA7 kan vrijmaken. Verder wil de Vlaamse regering zoveel mogelijk een gelijk speelveld tussen de publieke en private sector en denkt ze aan een verdere uitrol van IFIC. De VVSG kan zich vinden in die werkwijze en vroeg om de afspraken uit de

vorige VIA-akkoorden (budgetten en indexering) voort te zetten. Het kabinet Gennez volgde daarin.

5.2.10. Sociaal akkoord onthaalouders-werknemers

Na een langdurig proefproject werd het werknemersstatuut voor onthaalouders in de gezinsopvang in 2023 definitief verankerd in de Vlaamse regelgeving en opgenomen in het Subsidiebesluit van 2013. Ook voor de onthaalouders die enkel schoolgaande kinderen opvangen kwam er een werknemersstatuut, met een overgangstermijn tot eind 2031. De VVSG onderhandelde in 2025 met de vakbonden en de Vlaamse overheid over een sociaal akkoord voor de onthaalouder-werknemers. Dat leidde tot een statuut dat toepasbaar is op onthaalouder-werknemers bij lokale besturen.

5.3. Zorg en gezondheid

5.3.1. Protest tegen besparingen in de gezins- en ouderenzorg

De VVSG uitte haar ongenoegen bij Vlaams minister Gennez over de forse besparingen in de gezins- en ouderenzorg. Die kwamen er op een moment dat de lokale besturen hun meerjarenplanning 2026-2031 (bijna) klaar hadden, zodat ze hierop niet of nauwelijks nog konden inspelen. De VVSG vertolkte de talrijke signalen van lokale besturen die vrezen voor minder zorg, langere wachtlijsten een verlies aan nabijheid. Zorguren verdwijnen, de druk op mantelzorgers stijgt en medewerkers worden gedwongen om de sector te verlaten. Dat alles leidt tot minder toegankelijkheid. De VVSG vroeg dan ook om deze besparingen terug te draaien.

5.3.2. Nieuw financieringsmodel gezinszorg

De Vlaamse overheid werkt aan een nieuw financierings- en beleidskader voor de erkende diensten voor gezinszorg. VVSG neemt samen met Zorggezind actief deel aan de voorbereidingen en wil dat het nieuwe model leidt tot een eenvoudiger en transparanter systeem, met een duurzame financiering voor alle aanbieders en een automatische berekening van de gebruikersbijdrage. De VVSG vraagt verder bijzondere aandacht voor het wegwerken van de grote verschillen tussen publieke en private diensten, zodat een meer gelijk speelveld ontstaat. Het nieuwe kader moet toekomstbestendig zijn, helder opgebouwd en in staat om de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening te versterken.

5.3.3. Geïntegreerd zorg op het bovenlokale niveau

De Vlaamse overheid werkt aan een oefening over geïntegreerde zorg. Een van de volgende stappen is de uitwerking van het zogenaamde mesoniveau om kwalitatieve geïntegreerde zorg te kunnen realiseren. Voor de VVSG is het cruciaal dat dit mesoniveau altijd het lokaal bestuur respecteert als regisseur van het lokale sociale beleid. De eerstelijnszone en het regionale niveau kunnen ondersteunend zijn, maar het subsidiariteitsprincipe en 'functie voor vorm' blijvend leidend. De VVSG waarschuwde voor overstructurering en ziet deze oefening als een kans om de vzw-ballast van de eerstelijnszones te verminderen. De inhoudelijke werking moet versterkt worden en de lokale verankering en het eigenaarschap van de actoren in de eerstelijnszones moeten bewaard blijven, ook bij het wegvallen van een vzw-structuur.

5.3.4. Flexibilisering personeelsvoorwaarden in woonzorgcentra

De VVSG vroeg een grondige hervorming van de personeelsnormen in woonzorgcentra. De huidige regels bepalen het aantal voltijdse medewerkers per functie. Die normen maken het moeilijk om in te spelen op de noden van bewoners én realistisch om te gaan met de mogelijkheden en uitdagingen op de werkvloer. Daarom is er een flexibel en kwaliteitsvol kader

nodig, waarmee voorzieningen hun personeelsinzet kunnen afstemmen op de bewonersnoden én op hun eigen visie en werking. Vandaag houden de normen te weinig rekening met de toenemende complexiteit en diversiteit van bewoners en de hogere psychische kwetsbaarheid, de nood aan keuzes op maat, het belang van wonen en leven, naast zorg, de evoluties in het verpleegkundige beroep, de aanhoudende arbeidsmarktkrapte in de zorgsector en de nood aan samenwerking over voorzieningen, sectoren en disciplines heen. Daarom vroeg de VVSG voor elke voorzieningen één globaal budget op basis van het zorgprofiel van de bewoners. Daarmee stellen ze hun team zelf samen op basis van competenties en bewonersnoden. Het voorstel moet de kwaliteit van de zorg én de werkbaarheid voor voorzieningen versterken. Het Departement Zorg formuleerde intussen een eerste voorstel dat inspeelt op de VVSG-suggesties.

5.3.5. Gezonde voeding op school

Ter voorbereiding van de conceptnota over 'gezonde voeding op school' van Vlaams minister Gennez nam de VVSG samen met Gezond Leven en Rikolto deel aan focusgroepen met lokale besturen om zo nuttige inzichten voor het uitwerken van de subsidie te verzamelen. Gezonde voeding op school is een relevante invalshoek voor het lokale sociale beleid en het schoolbeleid. Het kan bijdragen aan de strijd tegen armoede, ongelijkheid op school en gezondheidsongelijkheid. Verder ligt een koppeling aan de duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen voor de hand. Met het oog op een brede impact is het de bedoeling om zoveel mogelijk scholen en kinderen te bereiken. Het is dus belangrijk om ook lokale besturen waar momenteel weinig rond dit thema gebeurt, te betrekken. De kostprijs voor gezinnen in armoede moet zo beperkt mogelijk blijven, zonder dat het gratis hoeft te zijn, met aandacht voor niet-stigmatiserende oplossingen. De organisatie van gezonde voeding op school is complex voor lokale besturen en scholen. De Vlaamse regering keurde eind april 2025 de conceptnota goed. De VVSG heeft er nog veel vragen bij en drong aan op verder overleg. De hoge cofinanciering door lokale besturen maakt het voor veel van hen wellicht moeilijk haalbaar.

5.4. Welzijn, werk, integratie en inburgering

5.4.1. Bevestiging lokale regierol integratie zonder structurele financiering

Lokale besturen namen de voorbije jaren steeds meer verantwoordelijkheid op in het integratie- en samenlevingsbeleid, onder meer via Plan Samenleven. Gemeenten creëren oefenkansen Nederlands, versterken sociale cohesie en bouwen bruggen naar onderwijs, werk en vrije tijd. De VVSG pleitte in 2025 herhaaldelijk voor structurele financiering, ondersteuning en respect voor de lokale regierol. De Vlaamse overheid kwam hieraan deels tegemoet door die regierol expliciet te erkennen en via basis- en focusondersteuning door het Agentschap Integratie en Inburgering. Tegelijk blijven cruciale vragen onbeantwoord. De financiering verloopt vooral via het agentschap en expertenorganisaties en gaan niet rechtstreeks naar lokale besturen. Dat ondergraaft het subsidiariteitsprincipe en verzwakt net de beoogde regierol. Ook bij de lancering van de projectoproep Oefenkansen Nederlands, herhaalde de VVSG haar vraag naar structurele financiering. Oefenkansen Nederlands zijn geen tijdelijk experiment maar een blijvende nood.

5.4.2. Kansen en uitdagingen bij samenwerking rond inburgering

Ook deze legislatuur sleutelt de Vlaamse overheid aan het inburgeringsbeleid. Het streven naar een geïntegreerde intake en begeleiding van inburgeraars door het Vlaams Agentschap Integratie en inburgering en de OCMW's is een belangrijke stap vooruit. Hiervoor werden de

krijtlijnen van een gezamenlijk proefproject uitgewerkt. Belangrijk hierbij is ook de afstemming met de VDAB over de doelgroepbepaling. Dit kwam ook aan bod in het Vlaams Overleg Werk en Inburgering waarin de VVSG vertegenwoordigd is. Lokale besturen vervullen een centrale rol in de organisatie van participatie- en netwerktrajecten die nieuwkomers in contact brengen met het lokale sociale weefsel, vrijetijdsaanbod en verenigingsleven. Deze opdracht vergt een grote verantwoordelijkheid, maar de beschikbare beleidsinstrumenten en ondersteuning sluiten onvoldoende aan bij de lokale praktijk. In 2026 wordt dit verder geëvalueerd. De Vlaamse overheid wil bovendien een vereenvoudiging van het Inburgeringsbeleid waardoor de Agentschappen Integratie en Inburgering als regisseur voor alle inburgeraars optreden en het Agentschap Binnenlands Bestuur als sanctioneringsinstantie. Daardoor verandert ook de regie- en sanctioneringsopdracht voor OCMW's. Omdat de OCMW's en agentschappen dezelfde doelgroep blijven begeleiden, vroeg de VVSG een performante datadeling en een heldere rolafbakening. Daarom volgde de VVSG ook de invoering van de nieuwe databank Inburgering (Allis) nauwgezet op, met bijzondere aandacht voor een vlotte gegevensuitwisseling met de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Hoewel de overgang naar Allis in 2025 grotendeels is afgerond, ondervinden OCMW's nog steeds hinder door het ontbreken van essentiële aanwezigheidsgegevens van NT2-cursisten. De VVSG kaartte deze problematiek herhaaldelijk aan bij het Agentschap Integratie en Inburgering.

5.4.3. Beheersovereenkomst VDAB

De beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd veroorzaakt een aardverschuiving in het arbeidsmarktbeleid. De VDAB moet intussen besparen en werkt aan een nieuwe beheersovereenkomst om het activeringsbeleid verder vorm te geven. De lokale besturen worden hier niet in betrokken maar krijgen wel de rekening gepresenteerd, zowel voor bestaande leefloners als voor de instroom van werkzoekenden die de VDAB niet kon activeren. De VVSG vraagt een fundamentele evolutie van het Vlaamse activeringslandschap naar een gedeeld activeringsmodel met een verschuiving van de bijhorende Vlaamse budgetten. Daarnaast is er nood aan harde afspraken tussen de VDAB en de lokale besturen over competentieversterking, matching en indien nodig begeleiding. Dat moet duidelijk maken wat de VDAB binnen welk termijn, met welke kwaliteit en binnen welk budget levert.

5.4.4. Samenlevingsjobs

De Vlaamse regering besliste om Wijk-Werken en gemeenschapsdienst te integreren in een nieuwe maatregel, de 'Samenlevingsjobs'. Lokale besturen zijn als organisatoren van Wijk-Werken rechtstreekse belanghebbenden. De VVSG is in deze hervorming actief tussengekomen en definieerde de samenlevingsjobs als een laagdrempelig, lokaal georganiseerd activeringsinstrument voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, met nadruk op begeleiding, flexibiliteit, voldoende duurtijd, brede toeleiding en structurele financiering. Daarbij pleitte de VVSG ervoor om voort te bouwen op de ervaring met Wijk-Werken en om de huidige wijkwerkorganisatoren een rol te geven in de uitvoering. De VVSG lichtte dit standpunt toe tijdens een hoorzitting in de Commissie Werk van het Vlaams Parlement. Ze benadrukte er onder meer de nood aan activerende werkvloeren, begeleiding op de werkvloer, lokale verankering, ruime toeleidingskanalen en een snelle maar werkbare implementatie. De lokale bezorgdheden en randvoorwaarden gingen ook rechtstreeks naar Vlaams minister Demir, met de vraag om lokale besturen structureel te betrekken bij de verdere uitrol. Voorts wees de VVSG op risico's van overlap met bestaande instrumenten, en

benadrukte ze dat lokale uitvoering alleen haalbaar is met voldoende middelen voor organisatie, coördinatie en begeleiding.

5.4.5. Indicering: het twee-ogenprincipe voor de OCMW's

Door de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd komen veel meer kwetsbare personen bij de OCMW's aankloppen. Die bereiden zich daarop voor en investeren in bijkomend personeel, zowel voor de sociale diensten als voor de arbeidstrajectbegeleiding. De indicering en toeleiding naar een job op maat, zowel in collectief als individueel maatwerk, lopen vandaag onnodige vertraging op doordat telkens een akkoord van de VDAB vereist is. Dat geldt zowel voor de toegang tot bepaalde maatregelen via indicering, volgens het vier- tot zesogenprincipe, als voor de inzet van bestaande maatregelen zelf. De VVSG pleit al jaren voor een vlotte inzet van alle bestaande instrumenten voor eigen OCMW-cliënten, inclusief de mogelijkheid tot rechtstreekse indicering door OCMW's, wanneer zij daarvoor kiezen. Die vraag is intussen opgenomen in de Beleidsnota Sociale Economie 2024-2029 en in de Beleidsnota Werk 2024-2029.

5.4.6. Rechtstreekse inzet van bestaande maatregelen door OCMW's

De VVSG ijvert al jaren voor een vlotte inzet van alle bestaande instrumenten voor eigen OCMW-cliënten en een meer flexibele inzet van maatregelen in het kader van de Tijdelijke Werkervaring artikel 60 §7. De Vlaamse Overheid moet de OCMW's als gelijkwaardig overheidsniveau te erkennen, want ze zijn het laatste vangnet voor mensen die elders niet (meer) worden begeleid of ondersteund. Lokale besturen investeren zelf in de begeleiding en de activering, maar om deze taken snel en goed te kunnen opnemen is het logisch dat ze daarvoor gelijkwaardige instrumenten kunnen inzetten, en een beroep kunnen doen op bestaande maatregelen die gefinancierd worden met publieke middelen.

5.4.7. Herpositionering Geïntegreerd Breed Onthaal

Het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) is een samenwerkingsverband van (minstens) de OCMW's, CAW's en diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen. Het GBO moet onderbescherming tegengaan en de toegankelijkheid van hulp- en dienstverlening verhogen. Ondanks deze waardevolle doelstellingen blijft de term 'GBO' op het terrein verwarring en weerstand oproepen, en wordt het vaak gezien als een extra taak of een aparte entiteit. De VVSG pleitte er dan ook voor om de term 'GBO' los te laten en te focussen op de twee basisdoelstellingen: minder onderbescherming en een toegankelijker hulp- en dienstverlening. Daardoor kunnen de verwarring en weerstand op het terrein verminderen. Er is nood aan een effectievere, meer gebruikersgerichte samenwerking, niet aan nieuwe structuren. Daarnaast is er meer openheid nodig om met meer verschillende partners samen te werken, ook met spelers zonder onthaalopdracht. Verder wil de VVSG dat de focus verbreedt van de cliënt naar de organisatie en de samenleving.

Die nieuwe benadering kan volgens de VVSG bijdragen tot de verduurzaming van het GBO en de regierol van lokale besturen ondersteunen. Voorwaarde is wel dat er een uitgebreidere basisfinanciering voor het samenwerkingsverband komt, met extra middelen voor de regierol en het versterken van de basised medewerkers.

5.4.8. Belanghebbendenoverleg over energiearmoedeplan

De VVSG neemt samen met andere belanghebbenden deel aan het overleg over energiearmoede, aangestuurd door het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap. De VVSG blijft daarbij pleiten voor Vlaamse werkingsmiddelen voor de Lokale Adviescommissies. OCMW's vervullen een essentiële rol om te voorkomen dat mensen afgesloten raken van gas of

elektriciteit. Ze moeten daarvoor vergoed worden, net als andere partners op het terrein. OCMW's bouwden een brede werking op het vlak van energiearmoede uit, met zowel preventieve als curatieve maatregelen. Zo ondersteunen ze mensen vóór energieproblemen escaleren én wanneer ze al betalingsmoeilijkheden hebben.

5.4.9. Afschaffing korting voor energiezuinige huishoudapparaten

De VVSG kaartte in 2025 de afschaffing van de kortingbon voor energiezuinige huishoudtoestellen aan bij de Vlaamse overheid. In 2024 was al de bezorgdheid geuit over de aanvraagprocedure en de uitwerking van de bon. Die bestond oorspronkelijk alleen voor kwetsbare klanten. Zij zijn nu het belangrijkste slachtoffer van de afschaffing door de Vlaamse overheid omdat het nieuwe systeem te ruim bleek en misbruik in de hand werkte. De VVSG ging hierover in gesprek met het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en het kabinet van Vlaams minister Depraetere met een pleidooi voor blijvende ondersteuning van kwetsbare energiegebruikers, bijvoorbeeld via het huursysteem van Papillon, een project van SAAMO.

5.5. Kinderopvang

5.5.1. Toekomstwerf kinderopvang

In 2024 werkten vertegenwoordigers uit de sector, voorzieningen, ouders, experts en de overheid aan een Toekomstplan Kinderopvang. Vlaams minister Gennez plant hierop een vervolg en vroeg antwoorden op acht bijkomende vragen. De VVSG wil de conceptnota van de Vlaamse regering die de basis vormt voor toekomstige beslissingen mee onderschrijven, voor zover ze voor lokale besturen voldoende beleidsruimte garandeert om zelf opvang te organiseren als dat nodig is, voor hun regierol ten opzichte van het werkveld en voor hun impact bij uitbreidingen en/of de verdeling van plaatsen. Ook het lokaal loket en het bewaken van diversiteit in het aanbod spelen hierin een sleutelrol als toegankelijk aanspreekpunt binnen een samenhangend gezinsbeleid.

5.5.2. Investeringsubsidie voor infrastructuur

De Vlaamse Regering trekt binnen het Plan Kinderopvang middelen uit voor een eenmalige investeringstoelage voor infrastructuur voor organisatoren kinderopvang baby en peuter. De VVSG heeft daarbij altijd gepleit voor een helder, eenvoudig en duurzaam kader, met voldoende lokale beleidsruimte en een eerlijke spreiding van middelen, zodat alle gemeenten kunnen investeren in een sterk en toegankelijk aanbod. De subsidie loopt via de lokale besturen die in aanmerking kwamen voor extra uitbreidingsplaatsen. In oktober 2025 werd het Besluit van de Vlaamse regering goedgekeurd en begin januari ontvingen de betrokken besturen de middelen voor de geplande uitbreidingsplaatsen. De VVSG heeft dit dossier actief opgevolgd en zette sterk in op ondersteuning van lokale besturen bij de uitrol van de middelen. Daarnaast werden de besturen samengebracht die geen middelen ontvingen om te bekijken welke stappen zij nog kunnen zetten.

5.5.3. Toekomst van samenwerkende onthaalouders

De transitie van samenwerkende onthaalouders naar een kinderdagverblijf is noodzakelijk maar complex. Een doordachte aanpak met aandacht voor de financiële, administratieve en sociale aspecten moet bijdragen aan een duurzame en kwalitatieve opvang. Lokale besturen ondervinden hierbij veel onzekerheid. Die veroorzaakt onrust bij de betrokken onthaalouders en de verantwoordelijken van de organisatoren gezinsopvang. De VVSG vroeg dan ook dringende politieke duidelijkheid en antwoorden over de concrete stappen en middelen waarin de Vlaamse regering wil voorzien voor deze ontwikkeling.

Het 'Plan kinderopvang baby en peuter' van Vlaams minister Gennez stelt een vrijwillige omschakeling van de samenwerkende onthaalouders naar groepsopvang voor. De VVSG werkt mee aan de verdere uitwerking van dit voorstel.

5.5.4. Verdere uitrol buitenschoolse kinderopvang en activiteiten

Eind februari 2025 keurde de Vlaamse regering een conceptnota goed over de overgangstermijn, de subsidiëring en het kwaliteitskader van de buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA). Voor de gemeenten heeft dit enkele positieve gevolgen. Ze krijgen zicht op de subsidies en er is de mogelijkheid om te starten op 1 januari of 1 september 2026. Maar er dreigen ook negatieve effecten. Zo worden lokale besturen de handhavers van het lokale aanbod en is soms te weinig tijd om alles rond te krijgen. De VVSG bezorgde op basis van die elementen een reactie aan de bevoegde Vlaamse ministers Gennez en Crevits. In een hoorzitting op 4 november 2025 herhaalde de VVSG de kansen en uitdagingen die het BOA-decreet meebrengt voor lokale besturen.

5.6. Omgeving

5.6.1. Vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling

De VVSG kreeg de vraag van de Vlaamse regering om advies uit te brengen over de vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. In haar advies vroeg de VVSG naar een minder vrijblijvende, meer geïntegreerde Vlaamse aanpak van duurzame ontwikkeling, waarin lokale besturen volwaardig worden betrokken in ontwerp, uitvoering en opvolging, en waarin alle pijlers van duurzame ontwikkeling samen bekeken worden. Anders dreigt de Vlaamse strategie aan impact te verliezen op het terrein én komt zowel de structurele als projectmatige ondersteuning van lokale besturen rond Agenda 2030 verder onder druk te staan.

5.6.2. Beleidsvoorstellen over water, openbare werken en klimaat

De wateruitdagingen worden alsmaar groter: langere periodes van droogte en meer kans op wateroverlast met extra druk op de lokale fijnmazige waterstelsels. Verder zal de nakende Europese deadline voor het behalen van de goede toestand van watersystemen niet gehaald worden. Gemeenten zijn een cruciaal niveau om het watersysteem in een goede toestand te krijgen. De Vlaamse regering moet dit erkennen en volop inzetten op goede afspraken met de lokale besturen, capaciteitsopbouw (zowel qua inhoud als financiering) en duidelijkheid over doelstellingen en financiering. Dat moet gebeuren op hoofdlijnen, zonder te vervallen in detailregulering. De VVSG vroeg dan ook om de vele subsidies die lokale besturen ondersteunen in klimaatadaptatie te bundelen binnen een klimaatovereenkomst en te koppelen aan doelstellingen, niet aan projecten. Laat gemeenten ook vrij in hoe ze zich organiseren om de lokale wateruitdagingen aan te gaan. Als de Vlaamse overheid wil sturen in tussenstructuren, dan moeten het er zijn waarin lokale besturen een rechtstreekse en impactvolle stem hebben.

5.6.3. Toekomst Lokaal Energie- en Klimaatpact

Het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) is een overeenkomst tussen lokale besturen en de Vlaamse overheid om klimaatdoelstellingen te vertalen in concrete en meetbare acties. In haar Memorandum voor de verkiezingen van 2024 pleitte de VVSG voor een aanzienlijke verhoging van de middelen ter vervanging van de financiering via project-oproepen, en voor het bundelen van beleidsmaatregelen. Vlaams minister Crevits vormde het LEKP echter om tot een structureel dialoogplatform en schrapte vanaf 2026 de basisfinanciering. Zonder structurele middelen dreigt een achteruitgang van het lokale klimaatbeleid. Het vertrouwen van lokale

besturen in de Vlaamse overheid kan dalen en ook de uitvoering van Vlaams en federaal klimaatbeleid wordt moeilijker. Om dit te voorkomen, zijn structurele financiering en samenwerking via een dialoogplatform cruciaal, met een focus op concrete en actiegerichte doelstellingen die een breed draagvlak bij lokale besturen en burgers creëren. De VVSG formuleerde voorstellen voor de invulling van een dialoogplatform en benadrukte de voor haar cruciale krachtlijnen: basisfinanciering als hefboom voor lokaal klimaatbeleid met een bundeling van middelen, gezamenlijke Vlaamse doelstellingen uitvoeren en drempels in de uitvoering detecteren en wegwerken.

Het dossier zit voorlopig in de koelkast, maar het Agentschap Binnenlands Bestuur stelde wel een conceptnota op met een voorstel aan het kabinet, waarin het VVSG-standpunt werd overgenomen.

5.6.4. Visie op collectieve renovatie

Bij collectieve renovatie worden meerdere woningen of wooneenheden tegelijk gerenoveerd op basis van gedeeld kenmerken zoals eenzelfde locatie, een gelijkaardige doelgroep (bv. huurders), of gemeenschappelijke infrastructuur (bv. een warmtenet). Collectieve renovatie vervangt niet de individuele aanpak, maar is een noodzakelijke aanvulling om sneller, efficiënter en rechtvaardiger te renoveren. Het is een hefboom richting duurzaam wonen voor iedereen. Lokale besturen spelen hierin een sleutelrol, niet omdat ze alles zelf moeten doen, maar omdat ze als nabij bestuur partners kunnen verbinden en burgers meenemen. Tegelijk kunnen ze de brug maken tussen klimaat, betaalbaarheid, gezondheid en sociale cohesie. Maar collectieve renovatie staat evenmin los van maatschappelijke vragen over hoe en waar we willen wonen, hoe eigenaarschap wordt georganiseerd, en hoe we omgaan met verdichting, energievoorziening en betaalbaarheid. Het debat over collectieve renovatie gaat dus ook over eigendom, woonvormen, ruimtelijke ordening, hernieuwbare energie en rechtvaardige toegang tot wonen. Om dit mogelijk te maken, pleitte de VVSG voor meer samenhang tussen beleidsdomeinen zoals energie en wonen en dus samenwerking tussen VEKA en Wonen Vlaanderen, zodat regels, financiering en ondersteuning op elkaar afgestemd raken. Dit standpunt werd uitgebreid afgestemd met VEKA en dient als input voor de visie over collectieve renovatie die het momenteel uitwerkt.

5.6.5. Aanbevelingen voor duurzame wijkrenovaties

Het '100 Wijken Platform' ondersteunt Vlaamse gemeenten om de doelstellingen van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) in specifieke buurten te realiseren. Dit initiatief van Agentschap Binnenlands Bestuur heeft op basis van sessies met tien Vlaamse gemeenten die in specifieke wijken werken aan energie, klimaat en mobiliteit een 'oogstnota' met beleidsaanbevelingen gemaakt, die de VVSG onderschreef. Het gaat o.m. over duidelijke doelstellingen, een aanpassing van de nettarieven zodat investeren in duurzame energie aantrekkelijker wordt, een hervorming van het EPC-label, een beleidskader voor warmtetransitie, enz.

5.6.6. Wonen in zorgunits

De VVSG werd uitgenodigd op een hoorzitting in het Vlaamse parlement over zorgwonen. Daarbij onderschreef ze het belang van buurt nabije zorg, maar vroeg ze wel om de plaatsing van een zorgunit in de tuin voor meer dan zes jaar vergunningsplichtig te houden. Een tijdelijke vergunning voor zorgwoningen voor de duur van de zorgnood moet voor de VVSG mogelijk zijn. Dit zou aanvullend kunnen na de periode van maximum zes jaar waarbinnen volgens de huidige regelgeving een melding volstaat.

5.6.7. Aanpassing GIPOD-decreet

Naar aanleiding van een ontwerp tot wijziging van het GIPOD-decreet, stelde de VVSG enkele bijkomende aanpassingen voor. Gemeenten stellen immers vast dat sleufwerken nog te weinig in synergie verlopen. Daarom vroeg de VVSG om enkele mogelijke drempels voor intensievere coördinatie weg te werken. Zo zou zogenaamde kritieke infrastructuur alleen van de regels mogen worden vrijgesteld als zichtbaarheid in GIPOD een probleem kan vormen voor de nationale veiligheid. Verder wil de VVSG geen stilzwijgende weigeringen om mee te gaan in synergie en is er meer tijd dan twee maanden voor de start van de werken nodig voor het ingeven van een sleufsynergie- of projectaanvraag in GIPOD.

5.6.8. Charter Agoria over glasvezel

De VVSG kreeg van Agoria een ontwerp van 'Intentieverklaring telecomoperatoren aan lokale besturen voor de uitrol van glasvezelnetwerken – Vlaanderen' met de vraag om de tekst mee te onderschrijven. De VVSG besliste om dat niet te doen, met als belangrijkste argument het gebrek aan engagementen voor samenwerking tussen de operatoren. Bovendien onderschrijft een nieuwe speler de tekst niet. Tot slot zegt het ontwerpcharter dat gemeenten geen controlekosten via retributies zouden mogen aanrekenen.

5.6.9. Openbare verlichting langs gewestwegen

Naar aanleiding van de verleding van de openbare verlichting rezen vragen over het eigenaarschap, het beheer en de kosten van de openbare verlichting langs gewestwegen. Het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) wilde die voor zowat de helft van de lichtpunten bij de gemeenten leggen. Voor de VVSG is de wegbeheerder verantwoordelijk voor het beheer van de eigen wegen, inclusief de openbare verlichting. De gemeente kan dat alleen doen als er ook een samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten die op een billijke manier de kosten in rekening brengt. Waar dit niet op korte termijn mogelijk is, zijn een duidelijk engagement en stappenplan nodig. Verder willen de gemeenten niet dat zij in de eerste plaats verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor ongevallen die zich voordoen op wegen die ze niet beheren. In april 2026 stelde AWV een plan van aanpak voor om alle verlichtingspunten langs de gewestwegen die beheerd worden door de gemeenten en Fluvius stelselmatig volledig over te nemen.

5.6.10. Vlaamse ondersteuning voor rioolprojecten 2026-2030

Eind 2025 besloot de Vlaamse regering om 500 miljoen euro extra vrij te maken voor gemeentelijke rioolprojecten op het investeringsprogramma 2026-2030 van Aquafin, een onderdeel van het zogenaamde 'lokaal pact'. De VVSG verwelkomde deze middelen, en vroeg om de twee processen (rioolsubsidies en 'lokaal pact') meer op elkaar af te stemmen: maak het proces 'lokaal pact' transparanter te maken, vereenvoudig de administratie voor het aanvragen en verantwoorden van rioolsubsidies en verhoog het subsidiepercentage ervan tot dat van het 'lokaal pact', inclusief het herstel van de bovenbouw. Er moet ook meer duidelijkheid komen over welke projecten in aanmerking komen voor de middelen 'lokaal pact', met voldoende bestedingsruimte zodat de beschikbare middelen ook effectief worden gebruikt. Voorts is een onderzoek nodig naar de mogelijkheid dat een gemeentelijke rioolbeheerder ook zelf projecten uitvoert. Daarnaast vroeg de VVSG een betere afstemming van de gemeentelijke meerjarenplannen, die van de rioolbeheerders en die van het agentschap Wegen en Verkeer.

5.6.11. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De Vlaamse regering keurde in juli 2025 de conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) goed. De VVSG vindt het positief dat wordt voortgewerkt aan naar een volwaardig BRV, maar vroeg om de invulling van de regiowerking en gebiedsgerichte samenwerking te concretiseren. Daarnaast vergt de relatie tussen het Vlaamse, provinciale en lokale beleidsplannen extra duiding. De lokale besturen onderschrijven de bouwshift en formuleerden verschillende voorstellen over hoe de Vlaamse overheid zelf actie kan ondernemen om die concreet te maken. Verder is de keuze voor sectorale beleidskaders verdedigbaar, zolang ze elkaar niet tegenspreken maar aanvullen. De VVSG vroeg zich ook af hoe de verschillende Vlaamse sectorale visiedocumenten zich tot elkaar en het BRV verhouden. Tot slot moet er een analyse komen van de personele en financiële impact op de gemeenten, en is het wenselijk dat de Vlaamse overheid werk maakt van draagvlak bij de bevolking voor de doelstellingen van het BRV.

5.6.12. Screeningsplicht bij vergunningen voor gemeentelijke aanvragen

Door een arrest van het Grondwettelijk Hof zijn gemeenten niet langer bevoegd om te beslissen over een vergunningaanvraag van eigen projecten die een MER-screening vereisen. De VVSG drong bij Vlaams minister Brouns aan op een snelle en rechtszekere oplossing, zodat de vele geplande lokale investeringen geen of zo weinig mogelijk vertraging oplopen. In elk geval moest voor de VVSG de beslisbevoegdheid voor eigen projecten die niet MER-screeningsplichtig zijn bij de gemeenten zelf blijven. Uiteindelijk kwam er een decreet dat de bevoegdheid over MER-screeningsplichtige gemeentelijke projecten bij de deputaties legt, net zoals al het geval is voor projecten waarvoor een volwaardig milieueffectenrapport moet worden gemaakt.

5.6.13. Welke handelingen zijn vergunningsplichtig?

De VVSG kreeg de vraag advies te geven over aanpassingen van het vrijstellingen- en het meldingenbesluit, en een ontwerplijst met de zaken die een gemeente opnieuw omgevingsvergunningsplichtig mag maken. De VVSG had vragen over de verhouding tussen de vrijstelling van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van bepaalde werken en de al dan niet verplichte medewerking van een architect bij de uitvoering ervan. Er was daarnaast verduidelijking nodig over wat er gebeurt als de van vergunningsplicht vrijgestelde werken toch zonder architect worden uitgevoerd. Het geplande vrijstellen van binnenverbouwingen is verdedigbaar, mits die aan waardevolle interieurs uitgesloten worden. Voor de vrijstelling van werken aan gevels en daken pleitte de VVSG ervoor om het toevoegen, afsluiten of veranderen van raam- en deuropeningen vergunningsplichtig te houden of in elk geval randvoorwaarden in te bouwen om burenhinder te beperken. Dat gemeenten een vergunningsplicht kunnen invoeren voor bomen en erfgoed is dan weer een goede zaak. De VVSG wees er ook op dat het openbaar domein op sommige plekken veel bevroegd is. Een ruimere vrijstelling voor de plaatsing van elektriciteitscabines op het openbaar of publiek domein is dan ook niet aangewezen. De VVSG vindt voorts het terugbrengen van de meldingsplicht tot echt tijdelijke handelingen een goede zaak, weliswaar met de vraag om hieraan ook de huidige vrijstelling van 4 x 30 dagen voor functiewijziging toe te voegen. Tot slot vroeg de VVSG voldoende voorbereidingstijd om te voorkomen dat in sommige gemeenten de vergunningsplicht tijdelijk wegvalt. Uiteindelijk leidde vrijwel geen enkele opmerking van de VVSG tot een aanpassing van de regelgeving.

5.6.14. Meer rechtszekerheid bij omgevingsvergunningsverlening

De Commissie 'Robuust en rechtszeker vergunnen', waaraan ook de VVSG deelnam, kwam met 45 adviezen om te komen tot een betere vergunningverlening. De gemeenten vragen bij de

vertaling van de voorstellen in regelgeving respect voor de gemeentelijke autonomie. Gemeenten moeten lokale regels kunnen blijven opmaken. Het is positief dat verouderde ruimtelijke plannen gemakkelijker zullen kunnen worden geactualiseerd en ook het terugdringen van het aantal openbare onderzoeken bij een aanvraag krijgt steun. Verder vroeg de VVSG om in functie van lokale ruimtelijke beleidsdoelstellingen te kunnen blijven inzetten op 'soft law', zonder dat die de enige weigeringsgrond kan zijn. Het inzetten op méér vooroverleg kan een behoorlijke impact hebben. Ook de mogelijkheden om vergunningsaanvragen voor, tijdens en na de procedure aan te passen vraagt een grote flexibiliteit van de vergunningverlenende overheid, met mogelijk een grote impact op het gemeentepersoneel. Begin 2026 nam de VVSG een aanvullend standpunt in over de Vlaamse plannen om de omgevingsvergunningverlening rechtzekerder te maken, onder meer bij de verkavelingsvergunning. De gemeenten willen die niet afschaffen, maar vragen wel een bijsturing voor de 'eenlotsverkavelingen', verkavelingen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en de beperking van verkavelingsvoorschriften in tijd. Daarnaast vroeg de VVSG aandacht voor de extra werklast die gepaard gaat met de implementatie van de te wijzigen regelgeving. Die moet vooraf in kaart worden gebracht. Inzetten op vooroverleg is vanzelfsprekend, maar de VVSG vroeg ook respect voor de gemeentelijke autonomie om het 'recht op vooroverleg' naar eigen inzichten te kunnen organiseren. De VVSG zit in een begeleidingsgroep die de voorstellen concreet moet maken.

5.6.15. Natuurherstelvordering

De VVSG nam in mei 2025 deel aan een hoorzitting van Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement over de implementatie van de natuurherstelwet, een Europese verordening. De VVSG gaf mee dat gemeenten zich zorgen maken over het zogenaamde 'verslechteringsverbod' en de gevolgen voor het omgevingsvergunningsbeleid. Verder weten de gemeenten vandaag niet wat het 'herstel van stedelijke ecosystemen' precies inhoudt. Die bepaling vereist dat de oppervlakte groene ruimte en boomkroonbedekking in 'stedelijke ecosysteemgebieden' netto niet afneemt, maar welke gebieden meetellen mee en hoever gemeenten vandaag staan is niet duidelijk. De VVSG wil mee nadenken over de inzet van de juiste instrumenten om deze doelstelling te realiseren.

5.6.16. Afbouw verbrandingscapaciteit

De VVSG en Interafval werden onvoldoende als volwaardige partner betrokken bij de totstandkoming van het afwegingskader afbouw verbrandingscapaciteit van de OVAM. Ze vonden het kader dan ook niet rijp voor een snelle validatie door de Vlaamse regering. Met hun betrokkenheid in afvalverbrandingsinstallaties vervullen gemeenten, in combinatie met een Vlaamse capaciteitsplanning, een belangrijke maatschappelijke rol. Van een afbouwbeleid kan enkel sprake zijn bij een structurele overcapaciteit op lange termijn. Daarvoor is een betrouwbare prognose van de hoeveelheid brandbaar afval met doorkijk naar 2050 cruciaal. Zowel financieel als ecologisch kan het niet de bedoeling zijn om op korte termijn te veel capaciteit af te bouwen om nadien vast te stellen dat er tekorten dreigen. Dat zal immers tot hogere verwerkingsprijzen leiden en dus een hogere factuur voor gemeenten en burgers. De VVSG en Interafval vroegen dan ook de nodige strategische reservecapaciteit. Verder is het onaanvaardbaar dat enkel de installaties van gemeenten en intercommunales in aanmerking zouden komen voor afbouw. Het afwegingskader voor de afbouw van capaciteit moet meer belang hechten aan de milieu- en

energieprestatie van de huidige installaties. Verder onderschreven de VVSG en Interafval het belang van de reductie van de CO₂-uitstoot voor de afvalverbrandingsinstallaties, maar vroegen ze de nodige ruimte om tot dat doel te komen. De VVSG en Interafval vinden voorts dat het verwarmen van gebouwen maatschappelijk niet minder waard is dan stoomlevering aan een industrieel proces.

5.6.17. Koolstofafvang bij afvalverbranding

De VVSG ziet het als een prioriteit van de publieke afvalsector om de eigen werking te verduurzamen. Koolstofafvang, -opslag en -gebruik bij afvalverbranding kunnen daarbij in de toekomst een rol spelen. De noodzakelijke investeringen hiervoor zijn evenwel zeer kapitaalsintensief, met een sterk kostprijsverhogend effect op de verwerking van het huishoudelijk restafval tot gevolg. Voor de VVSG kunnen koolstofafvang en -gebruik enkel een onderdeel zijn van de verduurzaming van afvalverbranding als aan enkele randvoorwaarden wordt voldaan, zoals het opbouwen van de nodige expertise over de technische en financiële haalbaarheid, een duidelijk regelgevend en faciliterend kader, een blijvende inzet op afvalpreventie en circulaire economie en prioritaire inzet op energiebesparingen en hernieuwbare energie. Zolang deze voorwaarden niet zijn vervuld, is de VVSG resoluut tegen een verplichting voor afvalverbrandingsinstallaties om op korte termijn te investeren in technieken voor koolstofafvang en -gebruik. Mede door het standpunt van de VVSG en Interafval voerde het VITO in opdracht van de OVAM een onderzoek uit naar de toepassing van koolstofafvangtechnieken bij de Vlaamse verbrandingsinstallaties.

5.7. Wonen

5.7.1. Renovatieadvies via een adviserend conformiteitsonderzoek

In het kader van de komende algemene verplichting van het conformiteitsattest bereidt de Vlaamse regering regelgeving voor die een woningkwaliteitsadvies invoert via een adviserend conformiteitsonderzoek door een erkende woningcontroleur. Om verhuurders aan te moedigen nu al vrijwillig een conformiteitsattest aan te vragen zal het adviserend conformiteitsonderzoek gebeuren door een erkende woningcontroleur in dienst van een private keuringsinstelling. De VVSG vindt dat positief, maar wees ook op een reeks onduidelijkheden over de gevolgen voor gemeenten, zoals de druk op de procedures voor woningkwaliteit, de lokale woningkwaliteitsreglementen, gemeenten die al een verplichting van het C-attest hebben, de handhaving van niet conforme woningen, de lokale regisseursrol, de concurrentie bij het aantrekken van personeel, enz. Ze vroeg dan ook om betrokken te worden bij het verder uitwerken van de regelgeving en erover te waken dat ze geen negatieve effecten heeft voor het lokale woningkwaliteitsbeleid. Verder moeten ook gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingen een actor kunnen zijn in dit verhaal.

5.7.2. Financiering sociaal wonen

De gemeenten kregen een nieuw bindend sociaal objectief opgelegd. Om dit te behalen zijn de subsidiëring van nieuwe sociale woonprojecten en de financiële leefbaarheid van woonmaatschappijen essentieel. De Vlaamse regering werkt aan een aangepast financieringskader. Dit kan implicaties hebben voor de gemeenten, want de wijzigingen in de subsidies voor wooninfrastructuur (SSI) verhogen het risico dat de kosten voor de aanleg deels bij hen terecht komen, vooral bij complexe projecten, renovatiedossiers of wanneer SSI-plafonds overschreden worden. De aanpassingen aan de huurprijsberekening zullen voor de meeste huurders leiden tot een hogere huurprijs. De VVSG vroeg om de impact op de OCMW's

goed te monitoren. Verder is het onduidelijk of gemeenten voldoende de regierol zullen kunnen opnemen voor de doorverhuuractiviteiten. In elk geval blijft de VVSG ervoor ijveren dat woonmaatschappijen en gemeenten nog meer een strategisch grond- en pandenbeleid kunnen voeren.

5.7.3. Actieplan dak- en thuisloosheid

De VVSG formuleerde een reeks voorstellen voor het Vlaamse actieplan dak- en thuisloosheid, met het recht op wonen als uitgangspunt, een aanpak over de sectoren en bestuursniveaus heen en een met cijfers en monitoring onderbouwd beleid. Verder is voor de lokale besturen preventie prioritair en moet er worden ingezet op duurzame woongerichte oplossingen. Toch zal de tijdelijke opvang van dak- en thuislozen altijd noodzakelijk blijven. De VVSG vroeg de Vlaamse overheid ook voldoende ondersteuning en instrumenten voor lokale besturen en woonmaatschappijen om de problematiek aan te pakken. In februari 2026 keurde de Vlaamse regering het Vlaams Actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2026-2029 goed. Het plan erkent gemeenten en OCMW's als sleutelpartners. De VVSG herkent enkele van haar aanbevelingen, zoals het recht op wonen, preventie, een woongerichte aanpak en monitoring. Tegelijk geeft het plan te weinig duidelijkheid over extra structurele middelen voor lokale uitvoering.

5.7.4. Principes voor het 'bindend sociaal objectief'

In september 2025 keurde de Vlaamse regering principieel een ontwerp goed voor het zogenaamde bindend sociaal objectief (BSO). Tegen 2042 moeten er 50.000 extra sociale huurwoningen komen, waarvan 45.000 verplicht verdeeld over de gemeenten. De VVSG onderschrijft de ambitie om het sociale woonaanbod in elke gemeente te versterken, maar benadrukte dat dit enkel kan met voldoende financiële middelen, instrumenten en ondersteuning. Gemeenten hebben nood aan transparantie over de berekening van het BSO en aan correcte data om hun regierol op te nemen. Het beleidskader is te strak en de timing te krap. Gemeenten moeten meer ruimte en tijd krijgen voor overeenkomsten met woonmaatschappijen en de realisatie van projecten. De VVSG pleitte verder voor voortgangstoetsen per legislatuur, afgestemd op de reële doorlooptijd van de bouwprojecten. Financiering is een sleutelvoorwaarde: gemeenten en woonmaatschappijen moeten een actief en strategisch grondbeleid kunnen voeren. Investerings moeten niet alleen extra sociale woningen mogelijk maken, maar ook renovaties ondersteunen. Een nauwe afstemming tussen wonen en ruimte is essentieel. Het sociale woonbeleid moet sporen met de ruimtelijke doelstellingen en de principes van de bouwshift, met valorisatie van beschikbare gronden en het aanboren van nieuwe mogelijkheden via samenwerking met private actoren. Het behalen van het BSO is een gedeelde verantwoordelijkheid: gemeenten mogen niet gesanctioneerd worden voor factoren buiten hun invloed. De VVSG vroeg ook aandacht voor de capaciteit van de woonmaatschappijen. Het zijn uiteindelijk zij die de aan de gemeenten opgelegde verplichtingen moeten realiseren en dat in elke gemeente van hun werkingsgebied.

5.8. Economie

5.8.1. Bezorgdheden over logiesdecreet

Naar aanleiding van de geplande aanpassing van het logiesdecreet, bezorgde de VVSG de bevoegde Vlaamse ministers enkele bezorgdheden. Zo is er nood aan een concrete handreiking voor gemeenten over hoe ze het best met de nieuwe regels omgaan. Lokale besturen rekenen op de actieve ondersteuning door Toerisme Vlaanderen. Verder biedt de

geplande verplichting voor online platformen om hun data te delen nieuwe mogelijkheden, op voorwaarde dat ook de gemeenten er vlot toegang toe krijgen. De lokale besturen vroegen daarnaast om betrokken te worden bij het opstellen van het nieuwe stedenbouwkundige conformiteitsattest. Dat moet beperkt blijven tot de mogelijkheid om logies uit te baten, zonder dat er andere rechten uit kunnen worden afgeleid. De VVSG blijft de evolutie van dit dossier opvolgen. Op dit moment keurde de Vlaamse regering hierover nog geen voorontwerp van decreet goed.

5.8.2. Actieplan Ruimte voor bedrijvigheid

De Vlaamse Regering wil met het actieplan 'Ruimte voor bedrijvigheid' meer plaats creëren voor economische activiteiten via een tweesporenbeleid: beter benutten van de bestaande ruimte en er in bijkomende voorzien waar nodig. Dit zou o.m. gebeuren via het stimuleren van het stapelen van bedrijfsruimten en uitbreidingen op een bestaande locatie, een grondige hervorming van het leegstandsbeleid, de uitrol van een bovenlokaal uitgiftebeleid, een lerend netwerk over verweving van economische activiteiten, de uitwerking van een planologische compensatienorm, het activeren van bestemde goed gelegen maar onbenutte gronden en het aanduiden van nieuwe te bestemmen ruimte. Dit alles hangt uiteraard nauw samen met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat in opmaak is en het Beleidskader Economie. De VVSG is, samen met enkele ervaren lokale vertegenwoordigers, actief betrokken bij verschillende werkgroepen. Ze pleit hierbij voor een centrale rol voor de lokale besturen, duidelijke strategische beleidskeuzes door de Vlaamse regering en een consequente toepassing van het Belfortprincipe bij de overdracht van bepaalde bevoegdheden op het vlak van het leegstandsbeleid.

5.8.3. Winkelshift – hervorming detailhandelsbeleid

De Vlaamse regering wil het detailhandelsbeleid grondig hervormen met het oog op een administratieve vereenvoudiging en een strategischer en effectiever winkelbeleid. De VVSG bezorgde haar, mede op basis van eerdere standpunten en een uitgebreide consultatieronde, diverse bijdragen over de hervorming van de kleinhandelsvergunning en de mogelijke inhoud van een toekomstig Beleidskader Detailhandel. Daarbij werd gepleit voor het behoud van voldoende sturingsmogelijkheden voor gemeenten bij de inplanting van detailhandelszaken, maar ook van andere publiekstrekkende functies om zo te komen tot een maximale versterking van de kernen en een minimale uitwaaiing van detailhandelsactiviteiten naar ongewenste locaties zoals steenwegen. Tot vandaag viel er nog geen finale beslissing over deze dossiers. Enerzijds lijkt de Vlaamse regering vastbesloten om de kleinhandelsvergunning te schrappen en stappen naar administratieve vereenvoudiging te zetten. Anderzijds lijkt het besef gerijpt om via duidelijke strategische keuzes en beslissingen op Vlaams niveau een halt toe te moeten roepen aan de verdere inname van open ruimte door kleinhandel. Deze zogenaamde winkelshift heeft ondertussen haar ingang gevonden in de ontwerp teksten van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

5.9. Cultuur en vrije tijd

5.9.1. Visienota's Kunst en Erfgoed

De Strategische Visienota's Kunst en Erfgoed bevatten de prioriteiten voor het Vlaamse Cultureel Erfgoedbeleid en het Kunstenbeleid en de relatie tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten. Door het verdwijnen van de regelgeving voor lokaal cultuurbeleid, verdween de band tussen het lokale en Vlaamse niveau. Toch blijven er wederzijdse verwachtingen en is er

nood aan dialoog, afstemming en afspraken. De beleidsmonitoring maakt hier deel van uit. Daarnaast vroegen lokale besturen het bundelen van kennis en ervaring op het vlak van infrastructuur. Voorts moet werk worden gemaakt van een groot aanbod op het vlak van educatie in de brede zin van het woord, met een transversale aanpak doorheen verschillende beleidsdomeinen (cultuur, jeugd, onderwijs, sport). Verder vroeg de VVSG aandacht voor collectiezorg op het vlak van cultureel erfgoed. Begin april 2026 stelde de minister de Strategische Visienota's voor aan het Vlaams Parlement, met in de tekst de expliciete vermelding van de rol van de lokale besturen. Het is ook de bedoeling de komende jaren beter af te stemmen met de gemeenten.

5.9.2. Evaluatie UiTPAS

De evaluatie van de UiTPAS zette de sterktes maar ook de zwaktes van het instrument op een rij. Lokale besturen die de UiTPAS gebruiken, zijn positief. Ze zien het systeem als een belangrijke maatschappelijke investering in het welzijn en de vrijetijdsparticipatie van hun inwoners. Maar naarmate meer mensen het kansentarief gebruiken, groeit de bezorgdheid over de (financiële) duurzaamheid van de vrijetijdspas. Een aantal lokale besturen ging hierover al het gesprek aan met beheersorganisatie publiek, maar een oplossing is er nog niet. Het Regeerakkoord en de Beleidsnota Cultuur houden het voorlopig op het erkennen van de noden uit het evaluatierapport van 2024. Ondertussen nemen sommige lokale besturen die nog niet met de UiTPAS werken, een afwachtende houding aan. De VVSG vroeg om meer maatwerk voor gemeenten en organisatoren in te bouwen, met een ruimere financiële verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid.

5.10. Andere dossiers

5.10.1. Financiële ondersteuning bij fusies

De VVSG vroeg het behoud van een financiële bonus bij fusies, met een aantal bijstellingen. Zo zouden er ook middelen moeten komen voor de ondersteuning van het fusieproces zelf. Daarnaast is er een equivalent nodig voor besturen die niet over 'voldoende' schulden beschikken om te laten overnemen. Verder moet de ondersteuning gelden voor andere dan de klassieke fusiedata en is een hogere financiële ondersteuning wenselijk bij fusies met drie of meer besturen. Tot slot moeten de garanties die fusiegemeenten genieten bij de verdeling van het Gemeentefonds en andere algemene financieringsstromen worden gefinancierd door de Vlaamse overheid en niet door de andere gemeente. Begin 2026 keurde de Vlaamse regering het nieuwe ondersteuningskader goed, dat deels rekening hield met de VVSG-voorstellen.

5.10.2. Inwerkingtreding decreet integriteitsbeoordeling

Bij de inwerkingtreding van het decreet integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (DIOB), bezorgde de VVSG Vlaams minister Demir een reeks aandachtspunten en vragen, zoals een versterking van de informatiepositie, de nodige praktijktesten om het decreet te evalueren, structurele ondersteuning van de lokale besturen, samenwerking met de federale overheid en meer duidelijkheid over de integriteitsonderzoeken.

5.10.3. Staatssteun

De Europese staatssteunregels zijn bijzonder complex en dus niet zo eenvoudig toepasbaar door lokale besturen. Volgens het Vlaamse regeerakkoord moet het Vlaams Agentschap Innovatie en Ondernemen (VLAIO) lokale besturen hierbij ondersteunen. De VVSG drong er bij de Vlaamse overheid herhaaldelijk op aan dat ze die rol ook effectief op zich zou nemen.

6. Internationale dossiers

6.1. Oorlog in Gaza

De aanhoudende oorlog in Gaza liet ook lokale besturen niet onberoerd. Verschillende Vlaamse gemeenten hebben zich uitgesproken over het conflict en concrete acties opgezet. Ze voelen de bezorgdheid van inwoners en drukken een morele plicht tot solidariteit en rechtvaardigheid uit. De VVSG riep daarom, samen met haar leden, op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren, veilige toegang voor humanitaire hulp, en een duurzame oplossing die recht doet aan alle bevolkingsgroepen op basis van het internationaal recht. De VVSG vroeg dat de Vlaamse, federale en Europese overheden dit krachtig uitdragen in hun internationale diplomatie en beleid. Daarnaast besliste ze om de Vlaamse lokale besturen actief te ondersteunen die de oproep mee onderschrijven en concrete acties willen ondernemen, zoals noodhulpbudgetten, clausules in aanbestedingen om handel met illegale nederzettingen te vermijden, opvang en integratie van Palestijnse vluchtelingen, of steun aan vredes- en bewustmakingsinitiatieven. De VVSG bundelt en verspreidt deze goede praktijken.

6.2. Producentenverantwoordelijkheid voor textiel

In Vlaanderen bestaat al voor verschillende afvalstromen een zogenaamde uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Dit betekent dat de producenten een operationele en/of financiële verantwoordelijkheid nemen voor hun producten als die afval geworden zijn. De Europese Unie plant bij de herziening van de kaderrichtlijn afvalstoffen de invoering van een UPV voor textiel. De VVSG vindt dat dit niet beperkt mag blijven tot het behalen van inzamel- of recyclagedoelstellingen. Een producentenverantwoordelijkheid stimuleert ecodesign, bevordert hergebruik, garandeert een inzameling van alle afgedankte producten en streeft naar een hoogwaardige recyclage. De VVSG benadrukte de belangrijke rol van gemeenten en de sociale economie en pleitte dan ook voor een verplichte samenwerking. Tot slot moet de UPV-traceerbaarheid van de verschillende textielstromen mogelijk maken en dit met volledige transparantie naar alle belanghebbenden. In de recentste teksten voor de UPV-textiel zijn de meeste elementen van dit standpunt opgenomen. De VVSG zit ook mee aan de onderhandelingstafel.

6.3. Europese meerjarenbegroting 2028-2034

Het voorstel voor het nieuwe Europese meerjarige financiële kader 2028–2034 betekent een duidelijke verschuiving richting competitiviteit, defensie en veiligheid. De klassieke pijlers zoals cohesie en landbouw krijgen een minder centrale plek. Voor Vlaamse lokale besturen biedt dit kansen maar dreigen tegelijk hogere drempels door strengere cofinancieringsregels, resultaatsgerichte financiering en een grotere rol voor de federale en regionale overheden. Voor de VVSG nemen lokale besturen een sleutelpositie in bij de realisatie van Europese doelstellingen op het terrein. Daarom pleitte de VVSG voor structurele betrokkenheid bij het Belgische Nationale en Regionale Partnerschapsplan, directe toegang tot EU-fondsen en lagere drempels voor deelname. De VVSG nam dit standpunt mee naar de besprekingen binnen de Europese koepelorganisatie CEMR. Het werd ook bezorgd aan diverse leden van de Vlaamse regering, Europees Parlement, Comité van de Regio's en Vlaams Parlement. In overleg met de Waalse en Brusselse collega's kwam er ook een gezamenlijk standpunt, dat bezorgd werd aan het kabinet van de premier en de minister van Buitenlandse Zaken.

6.4. Nieuwe EU-richtlijnen overheidsopdrachten

De VVSG nam een standpunt in n.a.v. de komende herziening van de Europese richtlijnen overheidsopdrachten. De VVSG vroeg aan de Europese Commissie aandacht voor een vermindering van de administratieve lasten, een duidelijker kader voor raamovereenkomsten, ruimte voor lokale besturen om samen te werken, meer duidelijkheid over de regels van non-discriminatie en lokale voorrang, de uitsluiting van specifieke diensten zoals verzekeringen en meer inspanningen voor kennisdeling. Van de Belgische wetgever verwacht de VVSG dat de regelgeving niet verder gaat dan wat Europa vraagt, eenvoudige procedures, ruimte voor nabijheid en lokale verankering. Verder is er nood aan een feedbackmechanisme voor niet-inschrijvers (voor zover dat kan zonder extra rapporteringsverplichtingen) en een platform om bedrijven die deelnemen aan overheidsopdrachten te kunnen evalueren. Verder wil de VVSG dat het opvragen van het strafregisters van buitenlandse deelnemers aan overheidsopdrachten wordt vereenvoudigd. In de loop van juli 2026 zou er een voorstel komen voor het nieuwe regelgevende kader.

Redactie: Jan Leroy

Met bijdragen van: Xavier Buijs, Christophe Claeys, Fabio Contipelli, Piet Coopman, Veerle Cortebeeck, Fabienne Crauwels, Anne De Boeck, Marijke De Lange, Charlotte De Mullier, Erwin Debruyne, Lieselot Decalf, Joris Deleenheer, Nathalie Dumarey, Abderrazak El-Omari, Ben Gilot, Corinne Huybers, Ann Jughmans, Steffie Kunnen, Shirley Ovaere, Bart Palmaers, Miet Remans, Assia Van Brandt, Sabine Van Cauwenberge, Angelique Van der Straete, Dries Van Gool, Koen Van Heddeghem, Tine Vanderwee, Rika Verpoorten, Kris Versaen, Veerle Yskout.